Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой; Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 61 (14081) | 1973 оной мартын 14, среда | Сэн 2 мүнгэн

ҮНДЭР БАЯН УРГАСЫН ТҮЛӨӨ

Тракторай хүнхинөөн замханагүй

Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы жэлдэ ороохо тараанай тогтууритай ургаса хуряажа абахын тула «Заря» колхозой механизаторнууд оролдожо байнхай. Ажахын тоогой дэргэдэ минеральна үтэгжүүлгэ хадагалдаг склад бии юм. Эндэ тракторнуудай хүнхинэлдэхэнь таhархаа болинхой.

Механизатор В. Капустин минеральна үтэгжүүлгэ сасан тараадаг «РМТ-4» түхеэрэлгэнүүдые ашаха оньhоор дары дүүргээдхинэ. Трактористнууд Смольников, Е. Янаев, А. Телятников, В. Шадрин гэгшэд минеральна үтэгжүүлгэ тариалан дээрэ гаргажа тараана. Эдэ механизаторнууд гектар бүридэ 2 центнер калийна-фосфорно үтэгжүүлгэ оруулна.

— Тариалан дээрэ минеральна үтэгжүүлгэ тарааhанай ашаар ургасаяа 2,5—4 центнерээр нэмээхэ арга боломжотойбди. Ойрын үдэрнүүдтэ энэ хүдэлмэриеэ эрхим шанартайгаар дүүргэхээр шиидэнхэйбди, — гэжэ ажахын главна агроном Иван Иванович Третьяков манда мэдүүлбэ.

Тус ажахы 500 гектар тариалан, 40 гектар куузикугай, 30 гектар хартаабхын полидо калийна-фосфорно үтэгжүүлгэ тарааба.

А. СУРМАЧ.

Хяагтын аймаг.

ЭНДЭ БУЛАД «ХҮЛЭГҮҮД» ТАХАЛАГДАНА

— Би МТМ-е даагшаар хүдэлэгшэб. Главна инженернай мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ hарын курсада Улаан-Үдэ ошонхой. Тиимэhээ саг зуураар тэрэнэй уялга дүүргэлсэнэб,— гэжэ тэрэ тушаал зэргэ тухайгаа тайлбарилаад, трактор, машинын заhабарилга хэр ябанаб гэhэн асуудалда иигэжэ харюусаба:

— Заhабарилга графигайнгаа ёhоор лэ ябажа байна. МТМ ошоёл даа. Трактор, машинын хэр заhабарилагдажа байhые хараад, механизаторнуудтаймнай хөөрэлдэнэ бэзэт. Тэндэ данса саарhамнайшье байха, — гээд главна инженерэй уялга дүүргэгшэ Самбу Гармаевич Цыденжапов столhоо бодобо.

Шэбэртэ тосхоной хойто захада оршодог МТМ-дэ хүрэжэ ерэбэди. Харша соонь трактор, машинанууд иишэ тиишээ hүндэлнэ. Хара хүрин болоожо тоhобхишоhон хубсаhатай хүнүүд олон, сүлөө тухагүй, хайшаашьеб яаранад. Хабарай тарилгын ойртожо байhанай тэмдэг үзэгдэнэ. Үбэлдөө элдэб ажал хэhэн трактористнууд мүнөө машинаяа заhабарилгада асарна, нүгөөдүүлынь заhабарилжа дүүргээд, газаашань гаргана.

Машина, трактор заhабаридаг мастерской соо хэдэн тракторай «дотор бэе» абтанхай, «операцида» ороод хэбтэнэ.

— Үбэлдөө ажалда ябаhан аад, hаянайл трактораа заhабарилгада табяад байнаб. Үнэхөөрөөшье, хабарнай ерэбэл даа. Яарахал хэрэгтэй болоо, — гэжэ совхозой үнинэй механизатор Дамба Цыренов хөөрэнэ.

— Трактор, плуг, сеялкын запасной частьнууд ехэ хомор. Бэшүүрэй «Сельхозтехникэдэ» үбэлhөө хойшо захил хэнэбди, өөhэдөөшье ошонобди. Юумэн бүтэнэгүй. Плугай 300-гаад хутага, 500-гаад шаблаа хэрэгтэй,— гэжэ С. Цыденжапов гомдоно.

Бэшүүрэй совхоз энэ жэлдэ өөhэдынгөө хүсөөр 26 трактор заhабарилха түсэбтэй. Тэрэнэйнгээ 17-енье заhабарилжа дүүргээ. 7 трактор заhабарилгада табигдаад байна. 153 бөрнойн 120-ниинь, 38 сеялкын 22-нь, тракторай «ПН-4-35» түхэлэй 30 плугай 21-нь үглөө, мүнөөшье тарилгада гарахаар бэлэн болонхой.

— Газараа hайнаар элдүүрилээд, үтэгжүүлээд байгаа hаамнай, баян ургаса абтаха. Мүнөөмнай эдэ ажалые механизаторнууд хэдэг болонхой гээшэ ааб даа. Тиимэhээ тракторист бүхэн даажа абаhан трактораа өөрөө заhабарилаад, нэгэ плуг, сеялкэ тарилгада бэлэдхэхэ ёhотой,— гэжэ 1-дэхи тракторна-тариан ажалай бригадын бригадир С. Седбоев хөөрэнэ.

Үнэхөөрөөшье, иимэ аргаар заhабарилга хэхэдэ hайн. Юуб гэхэдэ, механизатор бүхэн өөрынгөө ажаллаха трактор мэдээд заhабарилхадаа, эзэн ёhоор, харюусалгатайгаар хандаха байна бшуу. Хабарай тарилгада hайнаар бэлдэхые оролдожо ябаhан трактористнууд эндэ олон. Жэшээлхэдэ, «РСФСР-эй эрхим механизатор» гэhэн значогто хүртэhэн тракторист А. Ф. Фалилеев «ДТ-75» түхэлэй трактораа эрхим шанартайгаар заhабарилаад, 2 сеялкэ, 1 плуг тарилгада бэлдэhэн. Мүн комсомолец Б. Дамбаев аха нүхэдhөө гээгдэхэгүйе оролдоно. Тэрэ «МТЗ-52» түхэлэй трактораа заhабарилжа, плуг, сеялкаеэ баhал тарилгада бэлэн болгоод байна. Совхозой механизаторнууд шадал зэргээрэе оролдон ажаллана. Гэбэшье тэдэнэй ажалтые арьбадхаха, урмашуулха социалис мүрысөөнэй эршэ эндэ hула. Тракторист бүхэнэй ажалай дүн харуулhан самбар хаанашье харагданагүй. Трактористнуудай амарха сагтаа домино, шатар наадаха, журнал, газетэ уншаха улаан булан үгы байhаар.

— Би hаянай хүдэлнэб. Улаан булан тухай юушье мэдэнэгүйб,— гэжэ совхозой диспетчер Ц. Б. Бадмаев мэдүүлнэ.

Хэрбээ заhабарилга дээрэ ажаллажа байhан механизаторнуудай хоорондо социалис мүрысөө ёhотойгоор эмхидхээд байгаа hаа, ажал хүдэлмэринь бүри шударгы hайнаар ябаха hэн. Юуб гэхэдэ, тэдэнэй машина, трактораа ямараар хабарай тарилгада бэлэдхэhэнhээ нилээд ехэ юумэн хэгдэхэ, дулдыдаха байhаниинь мэдээжэ бшуу.

Б-Н. НАМДЫКОВ.

Зураг дээрэ: совхозой урлан нарижуулагшадай нэгэн М. А. Аюшеев (баруун талаhаа) трактор, комбайнай двигатель абаха кран зохёогоо. Урдань энэ хүдэлмэридэ хэдэн хүн хабаадалсадаг байгаа hаа, мүнөө ядамаггүйгөөр үргэдэг болоо. Өөрынгөө краниие главна инженерэй уялга дүүргэгшэ С. Г. Цыденжаповта харуулжа байна.

Б. ЖАМБАЛОВАЙ фото.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, облпрофсоведтэ

hҮНЭЙ ФЕРМЭНҮҮДЭЙ, hҮНЭЙ ЗАВОДУУДАЙ 1972 ОНОЙ РЕСПУБЛИКАНСКА ХАРАЛГА-КОНКУРСЫН ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

hүнэй фермэнүүд ба hүнэй заводуудта ариг сэбэр сахилгын, республикын колхоз, совхозуудай гүрэндэ худалдаhан hүнэй шанарай, hүнэй промышленностиин предприятинуудай үйлэдбэрилдэг сагаан эдеэнэй шанарай түлөө 1972 оной харалга-конкурсын дүнгүүдые хаража үзөөд, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет болон профессиональна союзуудай областной совет иигэжэ тогтообо:

hүнэй иимэ фермэ, заводуудые харалга-конкурсдо илаhанда тоолоод, шагнаха гэбэл:

I ШАТЫН ДИПЛОМООР, 75 ТҮХЭРИГЭЙ МҮНГЭН ШАНГААР

hү haaxa түсэбөө 105, hү худалдаха түсэбөө 108 процент дүүргэhэн **Зэдын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой hүнэй нэгэдэхи фермые** (даагшань нүхэр Колмаков);

Кабанскын аймагай Кабанскын совхозой Каргиновска hүнэй фермые (даагшань нүхэр Гашев). Фермэ hү haaxa түсэбөө 104, hү худалдаха түсэбөө 102 процент дүүргэhэн байна.

hү haaxa, hү худалдаха түсэбөө 106 процент дүүргэhэн **Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Булагай фермые.**

Зэдын аймагай Петропавловкын тоhоной заводые. Тус завод продукци худалдаха түсэбөө 105,5, малай тоhо үйлэдбэрилгээ 128,8, бүхы продукци гаргаха түсэбөө 102, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 102 процент дүүргэhэн байна.

II ШАТЫН ДИПЛОМООР, 50 ТҮХЭРИГЭЙ МҮНГЭН ШАНГААР

Захааминай аймагай СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ колхозой hүнэй фермые (даагшань нүхэр Дашиева). Фермэ hү haaxa түсэбөө 125, hү худалдаха түсэбөө 120 процент дүүргэhэн байна.

hү haaxa түсэбөө 122, hү худалдаха түсэбөө 130 процент дүүргэhэн **Баргажанай аймагай Бодоной совхозой hүвын фермые** (даагшань нүхэр Русакова).

hү haaxa түсэбөө 101, hү худалдаха түсэбөө 110 процент дүүргэhэн **Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой hүнэй нэгэдэхи фермые** (даагшань нүхэр Усольцева).

Улаан-Үдын аймагай «Восход» колхозой hүнэй фермые (даагшань нүхэр Мокров). Фермэ hү худалдаха түсэбөө 102 процент дүүргэhэн.

Продукци худалдаха түсэбөө 103, сыр үйлэдбэрилхэ түсэбөө 109, малай тоhо — 100, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 103 процент дүүргэhэн **Хэжэнгын тоhо-сырэй заводые.**

III ШАТЫН ДИПЛОМООР, 30 ТҮХЭРИГЭЙ МҮНГЭН ШАНГААР

Хяагтын аймагай Ехэ-Нугын совхозой Шэнэ-Десятниковай hүнэй фермые (даагшань нүхэр Таксарова).

Хурамхаанай аймагай Гааргын совхозой Гааргын адагай hүнэй фермые (даагшань нүхэр Богданов).

РЕСПУБЛИКЫН АЙМАГУУДТА НАГ ШЭБХЭ ГАРГАХА, САhА ТОГТООХО ХҮДЭЛМЭРИИН ЯБАСА ТУХАЙ

БАЙГША ОНОЙ МАРТЫН 1-нэй МЭДЭЭН

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр).

Аймагууд	наг шэбхэ гаргагдаhаниинь	недоидоной-хитой сасуулхада	саhа тогтоолго
Баргажанай	13	2 дахин	32
Баунтын	4	—	—
Бэшүүрэй	80	2,3 дахин	30
Зэдын	20	47	3
Яруунын	12	175	18
Загарайн	27	179	48
Захааминай	98	3 дахин	6
Кабанскын	61	167	—
Хэжэнгын	20	99	32
Хурамхаанай	12	2,2 дахин	22
Хяагтын	25	—	16
Мухар-Шэбэрэй	21	2 дахин	91
Ахын	73	133	—
Прибайкалиин	42	13,4 дахин	34
Сэлэнгын	33	4,2 дахин	2
Түнхэнэй	17	52	108
Улаан-Үдын	22	36	79
Хоринн	45	4,5 дахин	84
Республика бүхыдөө	37,0	169,0	44

Партийна документнүүдые hэлгэлгэ эхилээ

ЛЕНИНЭЙ ПАРТИИН ЭТИГЭА НАЙДАБАРИИЕ ХАРЮУЛХА!

ЛЕНИНГРАД. Энэ баяр жабхаланта үдэр М. М. Ватрухин Ажалай Улаан Тугай ба Улаан Одоной орденуудаа энгэртээ зүүбэ. Гиигэншьегүй яаха hэм. Юундэб гэхэдэ, партийна шэнэ билет абахань ха юм. «Детскосельский» совхозой партийна организациин секретарь кандидатска стажаа Сталинградай фронт дээрэ эхилээ hэн. 1943 оной апрельдэ сержант Ватрухинда орден ба партийна билет барюулагдаа бэлэй. Михаил Михайлович Ленинградай областиин түрүү совхозуудай нэгэнэй партийна организацие 10 гаран жэлэй турша соо хүтэлбэрилнэ. Түсэбтэ наймадахи табан жэлэй турша соо хэгдэhэн хүдэлмэриин дүнгүүдээр Ватрухин Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаhан байха юм.

— Коммунистнуудай ленинскэ партиин — агууехэ хүсэнэй хубинь байhандаа туйлай ехэ зол жаргалтайб. — гэжэ тэрэ партийна билет абахадаа хэлэбэ —Нэгэдэхи номеройнь Владимир Ильич Ленинэй нэрэ дээрэ бэшэгдэhэн энэ улаан дэбтэр зүрхэнэйнгөө хажууда хадагалжа ябаха байhандаа омогорхоноб.

№ 00000002 партийна биледэй КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэ барюулагдаhан тухай дуулахадаа, ехэтэ баярлааб. Ленинэй партиин гэшүүнэй нэрэ зэргые үндэр дээрэ абажа ябаха байhан тухайдаа партийна шэнэ документнүүдые областьдо түрүүлэн абаhан манай совхозой коммунистнууд КПСС-эй Центральна Комитедые найдуулна.

Совхозой директор Социалис Ажалай Герой И. С. Шинкаревто, габьяата зоотехник Н. С. Осипенкэдэ, гахайшан О. М. Жуковада, техник Анна Гусевада партийна шэнэ документнүүд барюулагдаба.

БАКУ. Азербайджанда партийна документнүүдые hэлгэлгэ политическэ ба ажалай ехэ эдэбхиин оршондо үнгэргэгдэжэ байна. Бакугай 26 комиссарай нэрэмжэтэ нефть ба газ абадаг управленидэ оператор Зарифа Мирзоева эгээн түрүүлэн партийна шэнэ билет абаба. Тэрэ 1953 ондо Ленинэй партида ороhон юм. Ажалша бүхэриг, эдэбхи үүсхэлтэй, өөртөө болон сугтаа хүдэлдэг нүхэдтөө эрилтэ ехэтэй коммунистка партийна организациингаа гэшүүдэй дунда хүндэтэй болонхой. Тэрэ hайн hайхан олон хэрэгүүдэй үүсхэлшэ болоhон байна. З. Мирзоева КПСС-эй XXIV съездын делегадаар hунгагдаhан, Ленинэй орденоор шагнагдаhан юм.

«Бүри hайнаар ажаллахаб!»—гэжэ тэрэ Ильичын портредтэй партийна билет абахадаа, хэлэбэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветеран, нефть олзоборилгын оператор Г. Григорян, пенсионерка А. Чинаева ба бусадта партийна шэнэ документнүүд барюулагдаа.

Нэгэдэхи номерой партийна биледэй агууехэ Ленинэй нэрэ дээрэ бэшэгдэhэндэнь сэдьхэлээ ханамги байhан тухайдаа эдэнэр булгадаа мэдүүлээд, вождиин захяа заабарине нангинаар дүүргэхэбди гэжэ найдуулбад.

БРАТСК. Эрхүүгэй областиин партийна ехэ организацинуудай нэгэндэ — «Братскгэсстройн» тусхай захиргаанда партийна документнүүдые hэлгэлгэ үргэлжэлhөөр. Ангар мүрэн дээрэ хэгдэhэн барилгын ветеран, хоёрдохи автоучастогай жолоошон В. И. Лексин барилгын парткомдо партийна шэнэ билет абаба.

Тэрэ 30 гаран жэлэй урдатээ жолоошоноор хүдэлжэ эхилээ hэн. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ хүндэ хүшэр хэды мянган километр гаталаа гээшэб. Дайнай hүүлээр Узбекистанда, Таджикистанда гидростанцинуудые барилсаа, харин 1955 ондо Братска ГЭС-эй барилгада хүдэлхэеэ ерээ hэн.

В. И. Лексин 600 мянган километр зай гаталаа, 390 мянган тонно барилгын материал ба бусад ашаа зөөгөө. Хүдэлжэ байгаа Братска, баригдажа байhан Усть-Илимэй ГЭС-үүдтэ, алюминиин заводой барилгада, ой модоной-промышленна бүлэг барилгада, тайга соохи шэнэ хото бодхоолгодо Владимир Ивановичын габьягай ажалай хубита ехэ. Братск хотодо ажаллахадаа, тэрэ партида ороhон, Ленинэй орденоор шагнагдаhан байна. Лексин — барилгын парткомой гэшүүн, КПСС-эй Братска горкомой гэшүүн.

Братскда олондо хүндэтэй болоhон хүдэлмэришэн Ленинэй дүрэ зурагтай улаан дэбтэр абахадаа, сэдьхэлээ ехээр хүдэлбэ.

— Ленинэй партиин гэшүүн байха гээшэ ехэ нэрэ хүндэ мүн,— гэжэ В. И. Лексин хэлээ. —Коммунистын үндэр нэрэ зэргэ харюулхые найдуулнаб.

Социлис Ажалай Геройнууд — «Братсгэсстройн» начальник Н. И. Наймушин, гидроузелай барилга дээрэ бригадираар хүдэлhэн В. И. Ревтов, жолоошон А. Г. Галин, шулуушадай бригадир, РСФСР-эй габьяата барилгашан А. А. Мельников ба Сибирьтэхи барилгын бусад ветерануудта партийна шэнэ билетүүд барюулагдаба.

КПСС-эй ДЕЛЕГАЦИИН ИТАЛИИН КОММУНИС ПАРТИИН ДЕЛЕГАЦИТАЙ ХЭhЭН ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

[illegible] ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр [illegible] Брежнев түрүүтэй делегацин ба [illegible] Генеральна секретарь нүхэр Э. Берлингуэр [illegible] Италиин Коммунис партиин делегацин [illegible] үнгэргэгдэhэн хөөрэлдөөнүүд байгша оной [illegible] 12-то Кремль соо

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, «Правда» газетын главна редактор М. В. Зимянин, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай уласхоорондын таhагые даагшын орлогшо В. В. Загладин КПСС-эй делегациин бүридэлдэ ороно.

ИКП-гэй хүтэлбэриин ба Политбюрогой гэшүүн А. Новелла, ИКП-гэй хүтэлбэриин гэшүүн Д. Чераволо, ИКП-гэй ЦК-гай гэшүүд С. Серге, Л. Павелини, А. Руби, Р. Тривелли, ИКП-гэй Римдэхи федерациин секретариадай гэшүүн Ф. Приско ИКП-гэй делегациин бүридэлдэ ороно.

КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша А. М. Александров хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаа.

Хөөрэлдөөнүүд үргэлжэлүүлэгдэхэ.

(ТАСС).

СССР-ЭЙ МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭ А. Н. КОСЫГИНАЙ ИРАН ОШОХО БОЛОhОН ТУХАЙ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Иранай правительствын уряалаар байгша оной март hарын тэн багта албанай хэрэгээр Иран ошожо, Исфаганска металлургическа комбинадые нээлгын баяр ёhололдо хабаадалсаха.

«ЛУНОХОД-2»: hАРЫН ГУРБАДАХИ ҮДЭР

Замбуулинай алас холын хэлхээ холбооной түб. (ТАСС). Мартын 9-нэй үглөөгүүр Лемонье гэhэн нүхэн соо «Луноход-2» гэжэ автомат аппарадай хүдэлмэриин гурбадахи үдэр эхилбэ. Телеметрическэ мэдээсэлэй баримтануудай ёhоор, hарын хоёрдохи hүниин үнгэрhэнэй hүүлээр луноходой бүхы түхеэрэлгэнүүд гэмгүй hайнаар хүдэлнэ. Луноходой приборнуудай тодхоглон түхеэрэгдэhэн таhалга соо 19 градус дулаан, агаарай дараса 771 метр юм.

Мартын 10-да 12 час 25 минутада радио-захиралта луноходто үгтэжэ, Наранай элшэhээ хүдэлдэг батарей хүдэлгэгдэhэн байна. Хэдэн минутын үнгэрхэдэ панель болхоогдожо, аккумуляторна батарей элшэ хүсөөр хангагдажа эхилбэ.

Мартын 11-дэ хэлхээ холбооной ээлжээтэ сеанс үнгэргэгдөө. Буулгабари хэхын тула луноход 34 метр хажуу тээшээ ябаhан байна.

Научна шэнжэлэлгын программа бэелүүлгэ үргэлжэлүүлэгдэбэ.

Ажахын тоосоон — үйлэдбэриин толи

Дүрбэн жэлэй саана Зэдын аймагай «Октябрьский» совхоз бүхы һалбаринуудаа ажахын тоосоондо оруулжа, экономическа урмашуулгын шэнэ гурим хэрэглэдэг болоо һэн. Урдань гарзатай байһан һалбаринуудһаа мүнөө ашаг олзо ехэ оруулагдана. Жэшээнь, ган гасуур болоһон, хүшэр хүндэ үнгэрэгшэ жэлдэшье 354 мянган түхэригэй сэбэр ашаг олзо абтаа. Алмалта, арьбалалта хэхын, бага гаргашатайгаар ехэ продукци абахын түлөө хүнүүд тэмсэдэг болоо.

Эдэ бүгэдэ тухай совхозой главна экономист С. Ц. Чагдуров энэ статья соогоо хөөрэнэ.

I. АЛДУУМНАЙ ҺУРГААЛ БОЛОО

БҮРИ ТАБА-ЗУРГААН жэлэй урда тээ манай совхоздо үйлэдбэриин зарим һалбаринуудые ажахын тоосоондо оруулха тухай хөөрэлдөөн болодог һэн. Теэд олонхи бригадирнар, фермэнүүдые даагшад энээниие ёһоор урагша абажа үгэдэггүй байгаа.

— Ажахын тоосоошьегүйгөөр ажаллажал байһан зон гүбдеэ. Үлүү олон тоо мэдээ суглуулхань хашартай. Энээнһээ юун биратай үрэ харахаб, — гэхэшье хүн бии һэн.

— Хашарһа мүнгэн бүхэниие тооложо холо ошохогүйш. Бороогой дуһал далайда ямар нэмэри болохо юм, — гээд нүгөөдүүлынь хэлэхэ.

Нэгэтэ, т. ан жэлэй саада тээ совхозой шахамалай гүүртын үхэрнүүд мяханай комбинадта тушаагдаха болобо. Шэгнэжэ үзэхэдэ, тэдэнь хоёр-гурба һара соо шахагдажа, нилээд ехэ үбһэ тэжээл, талха таряа эдиһэн аад, шэгнүүрээ биратай нэмээгээгүй байгаа.

— Юун болоо гээшэб? Үхэрнүүдэй шэгнүүр юундэ нэмээгүйб? — гэжэ малшанһаа асуухада, тэрэ гайхангяар дала мүрөө хабшажа:

— Асаржа үгэһэн лэ тэжээлыень эдюулдэг байгааб. Малай таргалхагүйдэ би яахабиб, — гэхэһээ ондоо юумэ хэлэжэ шадаагүй.

Үнэндөө энээнэй тол шалтагаанииинь нимэ байгаа. Автомашинын жолоошод, трактористнар гүүртын малда, жэшээнь, үбһэ, һолоомо абаашажа үгэхэдөө, 4—5 центнерэй орондо 2—3 центнер тээгээд гүйлгэжэ ерэдэг. Малшан тэрэниинь ехэ, багашье гэхэгүй, шэгнэжэ, хэмжэжэшье абаха бэшэ даа. Хэдышье шэнээн үбһэ, һолоомо асараг, тэрээндэ хамаагүй байгаа ха юм. Тиимэһээ хоёр мэшээг талха, хоёр бухал үбһэ шэрээд, фермэ, гүүртэдэ тэжээл зөөгөөбди гэжэ үлүү наряд бэшүүлдэг, үнгэрхэдөө тэрэнэйнгээ заримыень зуураа худалдажа, архи болгожорхихошье ушар захагүй һааб даа. Энээнһээ боложо, адууһа мал үбһэ тэжээлээр дуталдаха, үлүү ехэ гаргаша хэгдэхэ, эсэстээ продукцишье биратай абтадаггүй байгаа ха юм.

Эгээл эндэ совхозоймнай ажалай эмхидхэлэй тон муу байһаниинь, хамтын мүнгэ зөөриин хон гэхэ хашарһан бүхэниие, талха ороохоной, үбһэ тэжээлэй грамм бүхэниие арьбалжа, гаргаша багатайгаар ехэ продукци абахын түлөө бодото тэмсэлэй хэгдэдэггүйнь балшыса харагдаа бшуу.

Тиихэдэл олонхи хүнүүдэймнай нюдэн «онгойжо» экономическа хүдэлмэриие зүбөөр табяагүй һаа, харанхыгаар тэмтэрһэнтэй адли гэжэ ойлгодог болоо. Бүхы хэһэн ажалаа мүнгөөр сэгнэжэ, абаһан продукцимнай ямар гаргашатай болоноб, тэрэниинь бүри хямдаруулха ямар арга бииб гэжэ һаринаар тоолодог болоогүйдэ урагшаа ябагдахагүй гэжэ ойлгогдоо.

Дүрбэн жэлэй саана манай совхозой бүхы һалбари ажахын тоосоондо оруулагдажа, үйлэдбэриие уридшалан түсэблэхэ, һайнаар хүдэлһэн хүнүүдые материальна талаһаань зүбөөр урмашуулха шэнэ гурим хэрэглэжэ эхилээ һэн.

II. ТҮРҮҮШЫН АЛХАМ

Ажахын тоосоондо ороод байхада, нэн түрүүн өөһэдыгөө оруулһан ашаг олзын мүнгэ зөөреэр лэ бүхыдөө хэһэн гаргашаяа харюулха, үшөө үйлэдбэреэ саашадань үргэдхэхэ ёһотой байгаабди. Энэмнай ажахын тоосооной гол эрилтэ ха юм. Тиимэһээ совхозойнгоо ажахын тоосоондо оруулагдаһан һаалиин 4 фермэ, хонишодой 54 бригада, таряан ажалай 3 бригада, мүн МТМ, барилга гэхэ мэтэдээ тон нарин нягта тоололго, тодорхой һонор тоосоо нэбтэрүүлжэ, алмалта, арьбалалтын гурим шангаар сахиха гэжэ жэлһээ жэлдэ оролдодог болообди.

Тингэжэ ажахын тоосоондо ороһонһоо хойшо совхозой олонхи һалбари ашаг олзо ехэтэй боложо, эдеэ хоолой зүйлнүүдшье урдынхиһаа ехэ абтадаг болоо. Энээниие урда жэлнүүдэйхитэй сасуулхада илангаяа элеэр харагдана. Жэшээлбэл, 1970 ондо совхоз бүхыдөө 1,6 миллион түхэригэй эдеэ хоолой зүйл үйлэдбэрилһэн байбал, **нёдондо тэрэнь 2,2 миллион түхэригтэ хүрэбэ. Тэрэшэлэн табан жэлэй саана, ажахымнай жэлдээ оройдоо 2.000 түхэригэй сэбэр ашаг олзо оруулдаг һаа, үнгэрэгшэ жэлдэ 354 мянган түхэригэй сэбэр ашаг олзо абаһан байна.**

Хэрбээ сагай уларилай бэрхэшээл тохёолдуулаагүй, хоёр жэлдэ удаагаар ган болоогүй һаань, үшөөл ехэ ашаг олзо абтаха байгаа. Мүн һүүлэй дүрбэн жэлэй туршада мяха, һү, нооһон хараа байса ехэ абтадаг болобо. Тусхайлбал, дүрбэн жэлэй урда совхоз оройдоол 1.184 центнер үхэрэй, 2.812 центнер хониной мяха абаһан байгаа һаа, нёдондо ажахыдамнай **1.834 центнер үхэрэй, 3.866 центнер хониной мяхан абтаа. Энэ үе хониной нооһон 732 центнерһээ 1.249 центнер хүрэтэрөө ехэ болоо. Һү һаалга 11,5 мянган центнерһээ мүнөө 12,5 мянган центнертэ хүрэтэрөө дээшэлһэн байна.**

Хэнэйшье мэдэһээр адууһа малайнгаа тоо толгойе олошоруулжа, ашаг шэмыень дээшэлүүлээгүй һаа, эдеэ хоолой зүйлнүүдые ехээр абахын аргагүй ааб даа. Жэшээнь, совхоздомнай 1968 ондо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1.790 гаран килограмм һүн һаагдаһан һаа, нёдондо тэрэнь 2.000 килограммда багал дутаа. Энэ үе соо хонин бүхэнһөө хайшалагдаһан нооһон 2,5 килограммһаа 3,5 килограмм болотороо дээшэлээ. Дүрбэн жэл соо хонин һүрэг 7 мянган толгойгоор олошоруулагдажа, мүнөө тэдэмнай 36,8 мянганда хүрэбэ.

Тингэжэ ажахын тоосоон үйлэдбэриие хүгжөөхэ хэрэгтэмнай туһалаа, энээнэйл ашаар совхозой экономикошье эрид бэхижээ бшуу.

Анхан түрүүн ажахын тоосоондо ороһон гүүртэ, фермэ, отара, бригадануудта хэды шэнээн газарһаа ямар хэмжээнэй ургаса ургуулхаб, хэды мал хаража, тэдэнһээ хэды шэнээн мяха, һү, нооһо абахаб гэжэ үйлэдбэриин даабари табигдажа үгтэнэ. Тэрээн соонь һара, квартал, хахад жэл, жэл соо хэды шэнээн продукци абахаб гэжэ хуу наринаар хубаагдан табигданхай байдаг. Мүн үйлэдбэриинь даабари дотор үбһэ тэжээл, тоһо, түлишэ, ажалай түлөөһэнэй мүнгэ, бусад жэжэ божо гаргаша хэды шэнээн гаргагдахаб гэжэ тоологдоһон нарин лимит байха юм. Тиихэдээ түрүүн ямар ажал хэды шэнээн түлөөһэтэй байхаб гэжэ хуу үдэрэй нормо болон хэһэн хүдэлмэриинь сэнгые наринаар тодорхойлообди.

III. АРЬБАЛЖА ҺУРАБАЛ — ӨӨРӨӨ ШҮҮХЭШ

Жэшээнь, совхозой ахалагша хонишон Лубсан Гургумовай отарын ажахын тоосооной энэ жэлэйнь дэбтэрые абажа харая. Тэрэ өөрынгөө нүхэр Хандажап хүбүүн Александр хоёртой 554 эхэ хонидые харууһална. Даабаринингаа ёһоор тэдэнэр зуун эхэ хонин бүриһөө 86 хурьга абажа түлжүүлхэ, хурьган бүхэнөө 19 килограммһаа доошо бэшэ шэгнүүртэйгээр эхэһээнь һалтааха, хонин бүриһөө дунда зэргээр 3,5 килограмм ноохо хайшалха, тингэжэ жэл соо бүхыдөө 18.940 түхэригэй продукци абаха гэжэ бэшэгдэнхэй. Тэрээндээ хамта дээрэнь 5.522 түхэригэй үбһэ тэжээл гаргашалха, мүн хонишодой ажалай түлөөһэндэ жэл соо 4.896 түхэриг мүнгэн үгтэхэ, бусад гаргашада — 1.117 түхэриг гаргагдаха гэжэ тоологдонхой. Иигээд ерэхэдээ, бүхы хэхэ гаргашань жэл соо 11.535 түхэриг болохо байна. Энээн соонь хонин бүхэнэй харууһанда хэды шэнээн гаргаша хэгдэхэб, тэрээнһээ хэды шэнээн ашаг олзо оруулагдаха ёһотойб гэжэ хуу бэшэгдэнхэй. Мүн жэлэйнгээ даабариие үлүүлэн дүүргэжэд байгаа һаа, түсэбһөө гадуур абаһан бүхы продукциингаа 15 процентые өөһэдөө абаха гэжэ тэрээн соонь хэлэгдэнэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ хонишон Л. Б. Гургумов энэ гуримаар хүдэлөөд, зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга түлжүүлээ, хонин бүхэнһөө 4,4 килограмм ноохо хайшалаа, хурьгадаа тус тустань 25 килограмм болгожо тушаагаа. Ондоогоор хэлэбэл, түсэбһөө (даабариһаа) гадуур хамта 114 хурьга, 5 центнер ноохо, 24 центнер мяха нэмэжэ абаа гэхэ гү, али **жэл соо 19 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилхэмаад, 25 мянган түхэригэй продукци абаһан. Жэл соо хамтадаа 14,4 мянган түхэригэй гаргаша хэз. Иигээд ерэхэдээ бүхы абаһан продукциинь сэн гаргашаһаа һураггүй ехэ болоо гэхэ гү, али условно сэбэр ашаг олзонь 11,5 мянган түхэригэй болоо.** Ажахын тоосооной ёһоор нёдондо Гургумовтан урмашуулгын нэмэлтэ түлөөһэн, шанда 1.634 түхэриг мүнгэ абаа.

Шэнэ гуримаар хүдэлдэг болоходоо хүнүүд дааһан ажалдаа урдынхиһаа ондоохоноор, бүхэриг бодото эзэн ёһоор хандадаг болоно. Хайшан гээл һаа, үлүү ехэ гаргаша хэнгүйгөөр ехэ продукци абаха, түсэбөө дүүргэхэбииб гэжэ ухаагаа гүйлгэнэ, бүхы ажалаа бодомжотойгоор эмхидхэхэ гэжэ оролдоно бшуу.

Урдань гүүртэ, фермэ, отарануудта жэжэ хэрэгсэл: хүнэг, бидон, мэшээг, амһарта, мориной тоног зэмсэг, шарга, тэргэ, аса, тармуур гэхэ мэтэ дайралдаһан лэ газарта хаягдажа, худалдажа абахада хэды ехэ гаргаша гарадаг байгаа гээшэб. Харин мүнөө малшад тимэ хэрэгсэлнүүдээ гамнажа, наринаар хадагалжа, ябахаһаа гадна, тэдэнэйнгээ хуушарха, эбдэрхэдэнь заһабарилха, һэльбэхэ аргатай. Гүүртэ, фермэнүүдтэ асарагдаһан үбһэ тэжээлые заабол наринаар шэгнэжэ абаха гэжэ оролдодог. Тэрэнь урид табигдаһан нарин рационой ёһоор малда үгтэнэ. Һүүлэй хоёр жэлдэ үхэрнүүдтэ, хонидто үбһэ, һолоомо, зелёнко заабол уридшалан тусхай машинаар хэршэгдээд, хуу худхагдаад, доошоо гоожохогүй һайн хобоо соо хэгдэжэ, малда эдюулэгдэдэг болонхой. Гадна мүнөө хэрэгтүй сагта малай хашаа соогуур электрын гэрэлэй носожо байхые харахагүйт. Эндэ баһал арьбалалта хэхэ хэрэгтэй.

— Ажахын тоосоондо ороогүй байхадаа гүүртэ, фермэнүүдэй малшад, хонишод худал, үнэнөөршье, һаань хэлэжэ, шадаал һаа ехэ үбһэ тэжээл абахые оролдодог бэлэй. Харин мүнөө ажахынь тоосооной гаргашын лимидээр хараалһанһаа ехэ үбһэ үгөө һаашни, абахагүйл. Энээниие абаа һаа, гаргашамнай ехэ болошохо, эсэстээ алмалта хэһэнэй түлөө нэмэлтэ түлөөһэндэ хүртэхэ эрхэгүй болохобди гэжэ мэдэнэ ха юм, — гээд тээсгэн совхозой 3-дахи отделениие эрхилэгшэ П. Ц. Шагжитаров хэлэжэ байгаа һэн.

Зүб лэ даа. Ажахынгаа тоосооной даабариие амжалтатайгаар дүүргэжэ, мүнгэ зөөри алмаа, бага гаргаша хээ һаамни, тэрэнэй зарим хубинь өөртэм үгтэхэ гэжэ хүн бүхэн урид мэдээд ябана, бага, ехэшье юумэндээ арьбалалта хэхээр бодомжотойхоноор хүдэлнэ.

Бэрхэ хонишон Дамдин Будашкеев нёдондо түл абаха, ноохо хайшалха, хурьгадай шэгнүүр нэмээхэ түсэб, даабаряа үлүүлэн дүүргээд, ажалай түлөөһэнэлэ, үбһэ тэжээлдэ бусад жэжэ гаргашада табигдаһан мүнгэ зөөриие нилээд ехээр алмаа. Жэшээнь, түя абалгын үедэ үлүү олон хүниие байлгангүй, үбһэ тэжээлээ гамтайгаар гаргашалаад, жэжэ зэр зэмсэг, элдэб хаалта хаамжа гэхэ мэтые эбдэнгүй наринаар хадагалжа байгаад, энээндэ табигдаһан мүнгэ зөөриһөө аяар 2 мянган түхэриг алмаа. Продукци ехээр абаһан, мүнгэ зөөри алмаһанайнгаа түлөө энэ бригадын хонишод жэлэй һүүлдэ 1470 түхэриг нэмэлтэ түлөөһэ абаба. Мүн хонишод Николай Гуськин, Ринчин Буянтуев, Цыбен Дашиев болон бусад баһал горитойхон мүнгэ зөөри алмаһан, арьбалһан, тус тустаа 1200—2000 хүрэтэр түхэриг абаһан байна.

IV. ЭРХИМ АЖАЛ — УРМАШУУЛГЫН ХҮСЭН

Һайнаар хүдэлжэ, ехэ продукци абаһан, тэрээндээ гаргаша багаар хэһэн хүн лэ дээшээ түлөөһэндэ хүртэхэ гээшэ ажахын тоосооной гол эрилтэ болоно. Энээниие мэдэхэгүй малшан, хонишон, һаалишан, механизатор манда мүнөө байхагүй.

Тиихэдээ тэдэнэр гансашье өөрөө һайнаар хүдэлхэ бэшэ, бүхы коллективээрээ эрхим үрэ дүн туйлахын түлөө тэмсэхэ ёһотой болоно бшуу. Ажалайнь түлөөһэнэй гурим тиимэ ха юм.

Ажалай түлөөһэнэй шэнэ гуримаар үгтэдэг болоходонь продукци абаха түсэб, даабаряа дүүргээд, харин үлүүсэ ехэ гаргаша хэжэрхиһэн байбал, нэмэлтэ түлөөһэ абахагүй бшуу. Иигээд ерэхэдээ шадаал һаа, бага гаргаша хэжэ, ехэ продукци абахын түлөө хүн бүхэн, гүүртэ, отара, бригада бүхэн тэмсэхэ болоно.

Нёдондо совхозоймнай бүхы 54 отарын 34-ниинь түл абаха гү, али ноохо хайшалха түсэбөө дүүргээд, нэмэлтэ түлөөһэндэ, шанда хамта 50 мянган түхэриг абаа. Мүн һаалиин хоёр фермэ, буруу, хашарагуудай гүүртэнүүд хамта 5 мянган түхэриг нэмэлтэ түлөөһэ абанхай. Жэшээнь, түбэй һаалиин фермэ (даагшань Д. Б. Цыренова) нёдондо үнеэн бүриһөө 2300 килограмм һү һаажа, бүхы гаргашада хэгдэхэ мүнгэ зөөриһөө 1390 түхэриг арьбалаад, 539 түхэриг нэмэлтэ түлөөһэндэ хүртөө. Бэрхэ һаалишад Х. Хандашеева, Б-Х. Ринчинова, Ц. Базарова, Д. Цыденова гэгшэд үнеэн бүриһөө 2.488—2.629 килограмм һү һаагаа, үнеэн бүриһөө нэжээд тугал абажа, жэлэй эсэстэ тус тустаа 100—150 түхэриг мүнгэ, нэгэ-нэгэ тугал нэмэлтэ түлөөһэндэ абаһан байна.

Һүүлэй үедэ хонишодто үгтэхэ ажалай нэмэлтэ түлөөһэнэй гуримые сомор, тодо һонор, хүндэ ойлгосотой болгообди. Урдань тэдэнэр абаһан продукциингаа түлөө сентябрь һарада нэмэлтэ түлбэри абаад, үшөө жэлэй һүүлдэ гүйсэд тоосоо хэдэг бэлэй. Тиихэдэмнай дахин үбэлжэлгэ эхилээд, отарада баһал ехэ гаргаша хэгдэшэһэн байха. Энээнһээ боложо, хүнүүд хэһэн ажалайнгаа аша үрэдэ саг соонь хүртэдэггүй байгаа бшуу. Харин мүнөө хонишодой ажалай бүхы дүнгые август һарада гаргаад, хамтадаа абаһан продукциинь мүнгэн сэнгээр тооложо, тэрээнһээ бүхы хэһэн гаргашыень хороогоод, условно сэбэр ашаг олзыень тооложо гарганабди. Тэрэнэйнь 15 процентые хонишодто нэмэлтэ түлөөһэн болгожо үгэнэбди. Жэшээнь, түрүү хонишон Цыбен Дашиевай отара нёдондо жэл соо 24,6 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилөөд, тэрээндээ хамта 12,7 мянган түхэригэй мүнгэ, зөөри, хэрэгсэл гаргашалаа. Ондоогоор хэлэбэл, жэл соо 14,8 мянган түхэригэй условно сэбэр ашаг олзо оруулһан болоно. Тэрэнэйнгээ 15 процентые гэхэ гү, али 1983 түхэриг нэмэлтэ түлөөһэ абаа бшуу.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ажахын тоосоондо ороһон Дэрэстэйн һаалиин фермын лэг малшад (зүүн гарһаа): һаалишад Х. Хандашеева, Ц. Базарова, фер[...] даагша Д. Цыренова, тугалшад Ц-Д. Гындунова, Д. Ранжилова.

М. НАМЖИЛОВАЙ фото.

„Промышленна предприятинууд дээрэшье, колхоз болон совхозуудташье, мүн үйлэдбэриин дээдэ шатын һалбаринуудташье ажахын тоосооной гуримые эрид шууд нэбтэрүүлхэ гээшэ шухалын шухала асуудал зандаа үлэнэ." (КПСС-эй XXIV съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэлһээ).

V. ТООЛОХО, ШЭНЖЭЛХЭ, ХИНАХА

Хэнэйшье мэдэһээр нарин нягта тоололго, тоб гэмэ тоо бүридхэлгүйгөөр ажахын тоосое зүбөөр нэбтэрүүлхэнь бэрхэтэй. Тэрээнгүйгөөр үйлэдбэриин даабаринуудай ямараар дүүргэгдэжэ, гаргашын лимидэй хэр сахигдажа байһые хинан шалгаха аргагүй ха юм.

Эгээл тиимэһээ бүхы хэгдэһэн хүдэлмэриин, абтаһан продукциин, хэгдэһэн гаргашын тоо бүридхэлыень эхэл наринаар, тогтомол болзор соонь хэдэгби. Тоо бүридхэл, тоосоон журнально-ордерно гуримаар хэгдэдэг болонхой.

Отара, гүүртэ, фермэ бүхэндэ хэды шэнээн үбһэ тэжээл, талха таряан болон бусад зөөри хэрэгсэл гаргашалагдааб, хэды шэнээн техникэ хэрэглэгдээб гэжэ тусхай тоо бүридхэлэй дансанууд отделени бүхэндэ бандаг. Баһал тиимэ дэбтэр дансанууд совхозой директортэ байха. Арбан хоног бүхэндэ һү һаалиар үдэр бүри отделенинүүдһээ тоо мэдээн абтажа, тэрэ дансанууд дээрэ бэшэгдэдэг юм. Тингэжэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд тэрээн дээрэһээ хараад лэ хаана, ямар гүүртэ, фермэдэ хэды гаргаша хэгдээб, тэрэнь лимидһээ үлүү гарганагүй гү, хэрбээ үлүү гараа һаань, юундэ тиимэ болооб гэжэ дары хэмжээ абаха аргатай бшуу.

Һаалиин фермэ, хонишодой бригада бүхэндэ һарадаа нэгэ дахин суглаан боложо, тэндэ ажахын тоосооной дүн харагдажа, элирүүлэгдэһэн алдуу дутагдалнуудые яажа усадхаха хэмжээнүүд хараалагдана, саашанхи зорилгонууд зүбшэн хэлсэгдэнэ. Тэрээнһээ гадна, совхозой экономико шэнжэлхэ бюро кварталдаа нэгэ дахин сугларжа, баһал эдэ асуудалнуудые хэлсэдэг, ажахые эрхилхэ холын хараата түсэб зүбшэдэг. Энэ бюрое совхозой директор П. Т. Тарабукин хүтэлбэрилнэ. Тэрээн соонь ажахын главна мэргэжэлтэд, отделениие эрхилэгшэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл ородог байна.

Хүн зондоо экономико шудалуулха, бүхы юумые тооложо һургаха, мэргэжэл шадабариень дээшэлүүлхэ гээшэ ажахын тоосоондо ороһон совхоздо илангаяа шухала. Тиимэһээ хүнүүдэй эрдэм һургуулиие, даадаг тушаалыень хараада абажа, гурбан ондоо һуралсал эмхидхэнхэйбди. Тэндэ 250 гаран хүн һурадаг юм.

Тингэбэшье совхоздо ажахын тоосооной бүхы эрилтэ өө мөөгүй һайнаар бэелүүлэгдэдэг гэхын аргагүй ааб даа. Шиидхэгдээгүй асуудал үшөөл олон. Мал ажалнай яһала ашаг олзо оруулжа, экономикоёо бэхижүүлхэ хэрэгтэмнай ехэ туһа нэмэри оруулна. Үнгэрэгшэ жэлэй дүн харахада, мал ажалһаа 450,3 мянган түхэригэй сэбэр ашаг олзо оруулагдаа, тэрээнһээ 76,5 мянганиинь үхэрэй мяханһаа, 101,5 мянган—хониной мяханһаа, 269,8 мянган түхэригынь—ноохо худалдалгаһаа абтаа. Һү, гахайн мяха худалдалга гарзатай.

Саашадаа үбһэ тэжээл бүри ехээр, гаргаша багатайгаар бэлэдхэдэг боложо шадаа һаамнай, мяха, һү, ноохоной өөрынь үнэ сэн хямдарха, сэбэр ашаг олзошье горитой абтаха жэшээтэй. Тэжээлэй бага байхадал адууһа мал ёһоор олошорногүй, ашаг шэмэнь биратай дээшэлнэгүй бшуу.

Гэхэтэй хамта таряан ажалнай энэ һалбаряа ехээр гэдэргэ татана. Һүүлэй хоёр жэлдэ эндэмнай айхабтар ехэ ган гасуур боложо, ороохо таряан, үбһэ ногоон, тэжээлэй ургамалнууд тон бага абтаа. Нёдондо таряалангай гектар бүриһөө оройдоол 2,8 центнер таряан, 67 центнер кукуруза, 2 центнер зелёнко, сабшалангай га бүриһөө 4,7 центнер үбһэн хуряагдаа. Иимэ ургаса абаад, энэ һалбари яагаад ашаг олзотой байхаб даа, ойлгосотой. Энээнһээ боложо, адууһа малнай тэжээлээр дуталдана, ажахын экономикын хүгжэлтэдэ һаад ушаруулагдана.

Ажахын тоосоондо ороод дүрбэн жэл хүдэлжэ байбашье, зарим мэргэжэлтэд, тоо бүридхэлшэд хамтын мүнгэ зөөри гаргашалгые үшөөл бодото һайнаар хинан харадаггүй, үйлэдбэридэ хабаагүй элдэб гаргаша хороохо тушаа хэмжээ абадаггүй. Жэл бүхэндэ зуугаад мянган түхэригэй шэнэ техникэ худалдажа абанабди. Теэд тэдэмнай биратай аша үрэ үгэнэгүй. Зариманиинь хэрэглэгдэнгүй хэбтэнэ. Илангаяа гүүртэ, фермэ, бригадануудта ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриин эмхидхэл һайнаар табиха талаар анхарал бага хандуулагдана. Ажахыдамнай мүнөө гол фондын 1.000 түхэриг бүхэндэ оройдоол 700 түхэригэй продукци үйлэдбэрилэгдэнэ. Энэмнай бага гээшэ.

Эдэ бүгэдэһөө боложо, һүүлэй үедэ ажалай түлөөһэн үйлэдбэриин ажалай бүтээсын дээшэлхэһээ түргэнөөр ехэ боложо байна бшуу.

VI. АЖАХЫН ТООСООН ЮУГЭЭРЭЭ АШАГТАЙБ?

Бэеэ даажа ажахын тоосоондо ороһон совхоз гүрэнһөө нэгэшье түхэригэй тэдхэмжэ абангүй, өөһэдынгөө хэһэн бүхы гаргашые абаһан продукциингаал сэнгээр харюулха ёһотой гэжэ хэндэшье мэдээжэ.

Иигээд ерэхэдээ, урдынхидал гарза ехээр хэжэрхёод, гүрэн туһалха, мүнгэ зөөри үгэхэ гээд альгаа тодоод һууха саг һалаа. Бүхы юумэндээ алмалта, арьбалалта хэжэ, шадаал һаа, бага гаргашатайгаар ехэ продукци абахын түлөө тэмсээгүйдэмнай яашье аргагүй.

Эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэгээр аба[...] рэндэ худалдаад, продукциингаа өөрын[...] хямдаруулаад, сэбэр ашаг олзо[...] ехээр жасадаа оруулаал һаа, хүда[...] днайшье салин хүлһэ, нэмэлтэ түлөө[...] той абаха, совхоздо элдэб барилга е[...] хэ, хүн зоной һуудал байдал һайж[...] улам болбосон һайн болгохо байнаб[...] гэхэдэ, оруулһан сэбэр ашаг олзын[...] той хубиие хүнүүдые материальна та[...] машуулха, зоной байдал һайжаруулх[...] тэ зорюулха аргатай болоо ха юмбид[...]

Манай эндэхи газарай үрэжэл [...] ехэнхидээ элһэлиг хүрьһэтэй, хуу ха[...] үһалагдаха аргагүй. Тиимэһээ ганда [...] дажа, ургаса бага абтана гэжэ дээр[...] һэм.

Хэды тиигэбэшье ажахын тоосоонд[...] арьбалалта, алмалта хэхэ гуримые [...] сахидаг болоһоной ашаар һүүлэй жэл[...] ашаг олзо горитой абанабди.

Тэрэмнай хайшан гээд хубаарилагд[...]

Үнгэрэгшэ жэлдэ совхоздо 354 мя[...] хэригэй сэбэр ашаг олзо абтаа. [...] 53,1 мянган түхэригынь ажалдаа эр[...] дүн туйлаһан түрүүшүүлые урмашуул[...] наха хэрэгтэ зорюулагдаа. Мүн 35,4 [...] түхэриг хүнүүдэй һуудал байдал һа[...] ха, культурна барилга хэхэ хүдэлмэр[...] гагдаа. Урзанда ретранслятор барилга[...] гэ горитой оруулаабди. Тингэжэ мүнөө [...] зой олонхи хүн зон телевизионно да[...] харадаг болоо. Зарим холын фермэ, [...] дэ телевизор, радиоприемнигуудые а[...] бяабди. Нёдондо Зарубино тосхондо [...] клуб баригдажа, досоохи бүхы түхэ[...] совхозой мүнгөөр абтаа.

Ажахыдаа томо барилга хэхэдэмнай[...] һөө үгтэдэг мүнгэ зөөридэ өөһэдынгө[...] болгон, мүн үйлэдбэреэ саашань ү[...] хэрэгтэ зорюулжа, 123 мянган түхэри[...] лоо һэмди. Юуб гэхэдэ, гансал өөһэды[...] сөөр тиимэ барилга хэжэ шадахагүй [...] Һүүлэй хоёр гурбан жэлдэ эндэмнай [...] бүүдэй һураха, һургуулиин байшан, [...] ритай хүүгэдэй сад-ясли, хоёр-дүрб[...] тай 20 гаран байрын гэр, үнеэдэй, [...] типовой байранууд олон бодхоогдоо. Т[...] саада тээнь ган гасуур гү, али байга[...] сад бэрхэшээлэй тохёолдоо һаань, [...] хээр 70 мянган түхэриг нөөсэлгын ф[...] һалаабди. Үйлэдбэриие хүтэлбэрилжэ [...] хүнүүдые урмашуулгада — 8,8 мянга[...] риг, ниитын гэр байрын-коммунальна [...] шада, мүн гүрэнэй банкһаа урьһаар [...] мүнгэ бусаалгада — 63,6 мянган түх[...] гаабди. Юһэдэхи табан жэлэй шиидхэ[...] дахи жэлдэ совхоз гүрэндөө 5770 цен[...] ха, 12,5 мянган центнер һү, 1380 [...] ноохо худалдаха зорилготой.

Үбһэ тэжээлэй хомор, хүшэр хүндэ [...] гын боложо байгаашье һаа, үбэлд[...] нүүдые шэнэ аргаар, малтамал нүхэ [...] соо байлгажа олоор шахаад, гүрэндэ [...] далдаха хахад жэлэй түсэбые бол[...] урид дүүргээбди. Мяхалиг, тарган [...] шааһанай ашаар 300 мянган түхэр[...] жэ абаабди.

Байгша ондо эдеэ хоолой зүйлнүүд[...] абаха, гүрэндөө элбэгээр тушаахын [...] най ехээр Зэдэ, Сэлэнгэ мүрэнүү[...] арал дээрэ 7 мянган хонидые ору[...] шээн таргалуулха, тусхай хорсологдо[...] шээри эмхидхэхэмнай. Энээнэй аша[...] бүхэниие 42—45 килограммһаа дос[...] шэгнүүртэй, тарган болгожо тушаа[...] дэ ехэ мяхан үгтэхэ ажахыдашье а[...] той байха бшуу.

Һүүлэй үедэ бүхы хонин һүрэг[...] һо томодхогдоһон пунктда 10 үдэр [...] шалдаг болонхойбди. Энээнэй ашаар [...] гээлтэгүйгөөр, шанар һайнтайгаар [...] Тингэжэ энэ продукциһаа ашаг олзо е[...]

Адууһа малаа үбһэ тэжээлээр гүй[...] гадаг болохын тула сабшалан һай[...] хүдэлмэри ехэ хэнэбди. Бүхыдөө 10[...] тонно шэбхэ гаргагдаха юм. Мүнө[...] хахадһаа ехэнь зөөгдэнхэй. Таряала[...] лаң дээрэ тарааха 700 тонно м[...] үтэгжүүлгэ абанхайбди. Энэ хоёр [...] 800 гектар газар шэнээр ашаглажа, [...] лэй ногоо, зелёнко тарихамнай. Мүн [...] үлеэлгэжэ гэмтэдэг хүрьһэтэй бүхы [...] тусхай хүрьһэ урбуулдаггүй техни[...] дүүрилдэг боложо байнабди. Мүнө[...] 400 га һайжаруулагдаһан бэлшээри [...] гохомнай.

Таряан ажалые ашаг олзотой [...] ажахын тоосоое һайнаар хэрэглэ[...] байгша онһоо таряан ажалай бриг[...] бэеэ дааһан жэжэ звенонууд болго[...] ха һанаатайбди. Тиихэдэ хүдэлмэри[...] һайжарха, алмалта, арьбалалта хэхэд[...] болохо бшуу.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, ажалдамнай [...] бии юм ааб даа. Тингэбэшье ажахын [...] муу, хүдэлмэридэ һаад хэнэ гэхэ хү[...] найда олохогүйт. Хүнүүднай үйлэдб[...] домжотой зүбөөр эрхилдэг, бүхы ю[...] ринаар тоолодог боложо һураа. А[...] сооной әмтые таняа.

С. ЧАГД[...]

Зэдын аймагай «Октябрьский» сов[...] главна эконо[...]

Тус совхозой механизаторнууд бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсон, ерэхэ хабарай тарилгада хүдэлгэгдэхэ бүхы тракторнуудаа февралиин 23-да, бусад машинануудаа мартын 1-дэ заһабарилжа бэлэн болгоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): ажахын түрүү механизаторнууд Б. Серебренников, И. Плюснин, Ф. Данжуров, В. Зарубин.

М. НАМЖИЛОВАЙ фото.

ЭНЭ ХУУДАҺА МАНАЙ КО[...] ПОНДЕНТ М. НАМЖИЛОВ [...] ДЭЖЭ ТОЛИЛБО.

Республикын засагай дээдын зургаануудта

ЕХЭ УДХА ШАНАРТАЙ ХЭРЭГ

[Бу]ряадай АССР-эй Министр[нүүдэ]эй Совет hаяхан республи[кын] бүхы библиотекэнүү[дэй] ажал хүдэлмэриие саашаа hайжаруулха, библиотекэ[нүүдэй] хоорондо социалис [мүры]сөө эмхидхэхэ, түрүү кол[лектив]үүдэй дүршэл дэлгэ[рүүл]хэ тухай асуудалнуудые [хар]жа үзөө. Буряадай ажал[шадые] коммунис ёhoop хүмүү[жүүл]хэ хэрэгтэ республикын [библи]отекэнүүд яhала ехэ ху[би]иа оруулдаг, жэлhээ жэл [ажа]ал хүдэлмэреэ hайжа[руул]даг гэжэ Министрнүүдэй [Совет] тэмдэглэбэ.

[Ре]спубликын библиотекэнүү-дэй хоорондо дэлгэрhэн социалис мүрысөөн тэдэнэй ажал хүдэлмэреэ саашадань hайжаруулхадань, ябуулдаг ажалайнгаа удхые гүнзэгы-рүүлхэдэнь туhалhан байна. Тингэжэ библиотекэнүүд Буряадай экономикые, соёл культурые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ өөрынгөө хубита оруулна.

Мүнөө үедэ 595 900 хүн библиотекэнүүдhээ ном уншана. Республикын библиотекэнүүдэй фондонь 8 миллион 941 мянгада хүрөө. Тусгаар хэгдэhэн шэнжэлэлгын ёhoop, республикын хүн зоной 74 процентнь библиотекэhээ номуудые уншана, тиихэдэ хүн бүхэн жэл соо 22 ном уншана. hүүлэй жэлнүүдтэ библиотекэнүүдэй материальна баазаа hайжараа, байра байдалаар мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэдөөр хангагдана.

Буряадай культурын министерствын мэдэлэй 24, профсоюзна 3, hуралсалай эмхи зургаанай 2, техническэ 1, hургуулинуудай 27, парткабинедүүдэй 2 библиотекэ хүдөөгэй ажалшадые хангана.

Үнгэрэгшэ жэлэй туршада ажал хүдэлмэридөө эрхим дүнгүүдые туйлажа, республикын библиотекэнүүдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ түрүүлhэнэйнгээ түлөө Захааминай аймаг нэгэдэхи hуурида гаража, БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба профсоюзуудай областной Соведэй Дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэ.

Мухар-Шэбэрэй ба Улаан-Үдын хүдөөгэй аймагуудай библиотекэнүүдэй hайн хүдэлмэри тэмдэглэгдэбэ.

Республикын Министрнүүдэй Совет библиотекэнүүдэй ажал хүдэлмэридэ байhан дутагдалнуудые усадхажа саашадань улам hайжаруулха хэмжээ ябуулгануудые хараалhан тогтоол абаа.

ТАМИРАЙ ДУНДА hУРГУУЛИДА...

Хяагтын аймагай Тамирай дунда hургуулиин байшан холоhоо ербын харагдадаг. hургуули соо ороходо уужам, hаруул. Эндэ 400 гаран hурагша hурадаг. Үхибүүдэй hайнаар hураха, сүлөө сагаа hонирхолтойгоор үнгэргэхэ арга боломжо эндэ бии. Тус hургуули өөрын спортзалтай, библиотекэтэй, методическа кабинедүүдтэй, столовотой. Тиихэдэ түүхын, географиин, ород хэлэнэй, химиин — хамта дээрээ 18 кабинет hургуули соосоо тоологдоно. Эдэ кабинедүүдынь булта техническэ хэрэгсэлнүүдээр гүйсэд хангагданхай. Жэшээлхэдэ, географиин кабинет соо хизаар ороноо шэнжэлэлгын булан бии. Тэндэчь hонирхомоор олон стенднүүд. Тэрэшэлэн хэдэ хэдэн диаграмманууд түрэл колхозойнтоо, аймагайнгаа, республикын ажалшадай юhэдэхи табан жэлдэ дүүргэхэ түсэбүүдые тодоор харуулна. Тамирай hургуулиин үхибүүд хореографическа, химическэ, радиотехническэ болон бусад кружогуудта ябана.

Энэ hургуулиин багша Полина Александровна Агофонова 34-дэхи жэлээ эндэ багшална. Тэрэ hүүлэй арбаад жэлдэ нэгэ класста хоёр жэлдө hурагшадаа hуулгангүйгөөр hургана. Үнинэй багша бүхы шадалаа, эрдэм бэлигээ үхибүүдтэ зорюулна.

— Манай hургуулиин 10-дахи класс hурагшадай дунда дэлгэрhэн мүрысөөндэ шалгарна. Тиигэжэ үбэлэйнгөө амаралтын үедэ Улаан-Үдэ ошожо ерэhэн байна, — гэжэ hургуулиин директор, арадай гэгээрэлэй отличник В. Л. Катаманов хөөрэнэ.

Зурагууд дээрэ: 1. Тамирай дунда hургуули; 2. Үнинэй багша П. А. Агофонова. 3. 10-дахи классай hурагшад химиин хэшээлдэ.

С. БАЛДУЕВАЙ
фототекст.

Мэргэжэлтэд нэрэ зэргэдэ хүртэбэ

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет болон облпрофсоведэй баталан абаhан тогтоолой ёhoop, ажалшадай эрилтэ хангадаг министерствын бүлэг хүдэлмэришэдтэ «Нэгэдэхи классай мастер» гэhэн нэрэ зэргэ олгогдобо. Тэдэнэй дунда «Байгал» гэжэ оёдолой нэгэдэлэй оёдолшод М. И. Шатаева, Ф. И. Ибрагимова, К. И. Дешкина, Е. В. Архипова болон бусад хамтадаа 15 оёдолшод бии.

БАТА НЭГЭДЭЛЭЙ ТУГ ДОРО

(С]ССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн баярай [су]глаанай материалнуудые гүн гүнзэгыгөөр шу[дал]ха).

...гэжэ байдаг. Совет [Социа]лис Республикануудай 50 жэлэй ойдо зорюу-... КПСС-эй ЦК-гай, ... РСФСР-эй Верховно ... хамтын баярай ... эгээл имнэ мартагда-... үйлэ хэрэг болоhон «СССР-эй табин жэл ... КПСС-эй ЦК-гай Гене-... секретарь нүхэр Л. И. ...эвэй элидхэл эгээл имнэ ...ухала документ мүн

...Социалис Республи-...ай Союзые байгуулха, ...талаар, хүгжэнги ...общество байгуулха ...Коммунис партиин үр-... ехэ ажал ябуулгын ..., манай ороной хүг-... дүнгүүд, энэ теорети-... документ соо харуулаг-... Мүн зорилгонууд то-...гдонхой, социализм, ... байгуулгаар, ин-...ональна үзэл сурта-...шадые хүмүүжүүл-...най партиин дүй дүр-... уласхоорондын удха ...дэлэн харуулагдана.

... баярай суглаанай бо-... хойшо хоёр hараhaa ... саг үнгэрбэ. Тиин энэ ... ойн баярай суглаанай ...алнууд хүн зоной сэдь-...элгэнэ, улам ехээр hо-... «Совет Социалис ...икануудай Союзай бай-...hаар 50 жэлэй ойдо ... тухай» КПСС-эй ЦК-... 1972 оной февралиин 21-... тогтоол, СССР-эй табин ... ой тухай нүхэр Л. И. ...евэй элидхэл болон бая... суглаанай бэшэ материал-... нэбтэрүүлхын тула ... организацинууд ехэ ... ябуулна.

...ша оной январь, фев-...ралнууд республикын ... аймагуудта партиин ... пропагандистнарай ... хүдэлhэн байна. ..., советскэ, профсоюз ... комсомолой органи-... харюусалгата хү-...лэгшэд, элитэ эрдэм-... hургуулинуудай баг-... эдэ бүлэгүүдтэ оролсо-... гараа hэн. СССР-эй ... ойдо зорюулагдаhан ... ЦК-гай, СССР-эй ... Соведэй, РСФСР-эй ... Соведэй хамтын бая-... суглаанай дүнгүүдээр ... шахуу элидхэл хэг-... Партиин райкомуудай ..., политинформа-..., агитаторнууд, «Зна-... бүлгэмэй лекторнууд ... материалнуудые олон ... дунда нэбтэрүүлнэ ... лектори, арадай ...тедүүдтэ холбоо те-... лекцинүүд уншаг-... «Знание» бүлгэмэй лек-... гансахан январь hа-... баярай сессиин те-... гаран лекци ун-... байна. Жэшээнь, Хэ-... аймагта 9 лектори ...hан, тэндэ 400

оронуудай тоодо оруулhан тухайда лекторнүүд, элидхэлшэд, политинформаторнууд ажалшадта хөөрэжэ үгэнэ. Энээнтэй хамта 1972 ондо орденто Буряадай республикын ажалшадай түсэбтэ даалгабаринуудаа, социалис уялгануудаа бэелүүлhэн дүнгүүд, түрүү коллективүүдэй хүдэлмэриин дүнгүүдые үзэл сурталшад харуулалсана. Жэшээнь, hүнэй промышленностиин Буряадтахи нэгэдэлэй, Баргажанай леспромхозой, Багдаринай геологическа экспедициин, «Бурятцелинстрой» трестын барилга-хабсаралгын 3-дахи управлениин, Тимлюйн цементнэ заводой, Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй Мухар-Шэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой, Яруунын совхозой коллективүүдэй туйлалтанууд тухай эдэнэр улад зондо хөөрэжэ үгэнэ. СССР-эй байгуулагдаhaap 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан социалис мүрысөөндэ эрхим үрэ дүнгүүдые туйлажа, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй Хүндэлэлэй тэмдэгүүдые эдэ коллективүүд абаhан байна.

Политическэ, экономическа hуралсалай бүхы шатануудта ойн баярай суглаанай материалнууд үзэгдэhэн, үзэгдэжэшье байна. Олонхи hургуули болон кружогуудта энэ темээр занятинууд эмхитэйгээр үнгэргэгдөө. Жэшээнь, Загарайн аймагай «Татарский ключ» гэжэ карьероуправленидэ пропагандист М. Г. Ганицевай хүтэлбэрилдэг марксизм-ленинизмын hургуулида hонирхолтойгоор заняти үнгэрөө. «Совет Социалис Республикануудай Союзай табин жэл» гэhэн нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэл болон ойн баярай суглаанай бэшэ материалнуудые шудалха оншо арга тухай пропагандист хөөрэжэ үгөө. Энэ элидхэл шудалаад, бэшэжэ абаха, союзна республика бүхэнөөр, Буряадай АССР-эй хүгжэлтын дүнгөөр материал бэлдэхэ даалгабари hурагша бүхэндэ пропагандист үгэбэ. Иигэжэ бэлдэhэнэй удаа занятинь hонирхолтойгоор үнгэрөө. Хүн бүхэн hонин материал суглууланхай, дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ. Харшараад, түргэн дүүрэhэй лаа гэжэ hyyhaн хүн эндэ байгаагүй.

Мүнөө үедэ шиидхэгдэжэ байгаа бодото зорилгонуудтай, ажалшадые коммунис ёhoop хүмүүжүүлгэтэй нягта холбоотойгоор, 1973 оной — шэнэ табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлэй социалис уялгануудые бэелүүлхэ хэрэгтэй нягта холбоотойгоор ойн баярай суглаанай материалнууд шудалагдана. Сур-

...т Социалис Республи-...ай байгуулагдаhaар 50 ... ойе совет арад үргэ-... баяр ёhололой оршондо ...hэн байна. Энэ hайн ... тэмдэглэлгэ хадаа совет ... нэгэдэлэй бата бэхи ..., түрэл партидаа арад ... бэеэ үгэнги байhые гэр-... тумэнэй сэдьхэл бо-... өөртолон гарахагүй үйлэ ... гэжэ байдаг. Мүн ...саара улад зоной анха-...тажа, үе сагайнгаа гол ... документ болодог мате-

гаран лектор, элидхэлшэд, политинформатор, агитаторнууд сессиин материалнуудые нэбтэрүүлнэ. Кабанскын, Загарайн, Улаан-Үдын, Мухар-Шэбэрэй болон бусад аймагуудта энэ хүдэлмэри яhала hайнаар эмхидхэгдээ.

ССР Союзай бүхы арадуудай эбтэй эетэйгээр хүдэлhэнэй ашаар туйлагдаhан манай ороной амжалтанууд тухай, арад зоной хани барисаан, харилсаанай ашаар бүхы бэрхэшээлнүүдые дабажа, Совет гүрэниие дэлхэйн хүгжэнги тал бодолой ехэ хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэнь пропагандистнар, лектор, элидхэлшэд, политинформаторнуудта семинарнууд болон зүблөөнүүд ехэ туhа хүргэhэниинь элитэ. Партийна комитедүүдэй, штатна бэшэ лекторнүүдэй, политическэ hуралсалай дээдэ шатын пропагандистнарай гурбан үдэрэй семинар партиин обком үнгэргөө hэн. Партиин горком политическэ hуралсалай эхин, дунда шатын hургуулинуудай, экономикын эрдэм шудалдаг бүхы hургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй семинар үнгэргөө. Комсомол, залуушуулай политическэ hуралсалай пропагандистнарай hуралсал ВЛКСМ-эй обком эмхидхээ. КПСС-эй ЦК-гай 1972 оной декабриин Пленумэй, ойн баярай суглаанай дүнгүүд тухай эдэ семинарнууд дээрэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн нүхэр А. У. Модогоев элидхэл хэhэн байна. ССР Союзые байгуулагдаhан тухай темээр олон лекцинүүд уншагдаа.

Партиин бүхы райкомууд пропагандистнарай, лекторнүүдэй, политинформаторнуудай, агитаторнуудай семинарнуудые үнгэргэhэн байна. Мүн үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөнүүдые үнгэргөө. Эдээн дээрээ ойн баярай суглаанай материалнуудые нэбтэрүүлхэ хүдэлмэри шангадхаха тухайда, нүхэр Брежневэй элидхэлые шудалха методико тухай хэлсэhэн байна.

Партиин райкомуудай политическэ гэгээрэлэй кабинедүүд ойн баярай суглаанай материалнуудые шудалагшадта туhаламжа болгон выставкэнүүдые эмхидхээ. Эндээ литература, зураглан харуулhан зүйлнүүдые, диафильмнүүдые, аймаг бүхэнэйнгээ түсэбтэ даалгабари, социалис уялганuудые бэелүүлhэн тухай материалнуудые эдэ выставкэнүүдтээ харуулhан байна. Загарайн, Кабанскын, Хяагтын болон бусад райкомуудта эмхидхэгдэнхэй.

Ойн баярай суглаанай материалнуудые нэбтэрүүлхэ талаар имнэ хэмжээнүүд аятанхай гээшэ. Эдэ бүгэдэн хадаа ехэ хүдэлмэриин эхин лэ болоно. Эдэ материалнуудые саашадаашье гүн гүнзэгыгөөр шудалха хэрэгтэй байhаниинь ойлгосотой. Энэ асуудалаар холбоо лекцинүүдые уншахэ, кинолектори эмхидхэхэ шухала. Конференци, үдэшэнүүд, асуудал харюугай үдэшэнүүдые үнгэргэбэл hайн бэлэй. Интернациональна хүмүүжүүлгын, ороной социально-экономическа хүгжэлтын, партиин дотоодын ба гадаадын политикын гол шухала асуудалнуудаар имнэ хэмжээ ябуулгануудые эмхидхэхэ шухала. Тингэхэ зуураа гүн гүнзэгы удхатайгаар, уран хурсаар, хүн зоной сэдьхэл хүдэлгэмөөр, дура татамаар эдэ хэмжээнүүдые үнгэргэхые оролдохо ёhотойбди.

Манай республикын ажалшад энэ жэлдэ табин жэлэйнгээ ойе тэмдэглэхээр бэлдэжэ байна. Буряадай автономито Совет социалис республика үнэн бэеэ бэелэнхэй, үнэгэн малгайгаа үмдэнхэй энэ ойгоо угтахаар дабшажа ябана. Эбдэршэгүй нэгэдэл, СССР-эй арадуудай хани барисаан Буряад ороной ажалшадай агууехэ амжалтануудай эшэ үндэhэн болоhон байна.

Манай республикын байгуулагдаhан тухай, ургаhан, хүгжэhэн тухай, энэ үе соо туйлаhан амжалта, туйлалтануудыень манай лекцинүүд, элидхэлнүүд, хөөрэлдөөнүүд дотор харуулагдаха байhаниинь ойлгосотой.

ССР Союзай байгуулагдаhaap 50 жэлэй ойн баярай суглаанай материалнуудые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, шудалха гээшэ партийна организацинуудай шухалын шухала зорилго мүн.

В. ТЮРИНА,
КПСС-эй обкомой политическэ гэгээрэлэй байшангые даагша.

СИБИРИИН ЕХЭ ХҮГЖЭЛТЭТЭ МЕРИДИАН

Енисей мүрэн Сибириин газар дайдые тэгэн дундуурнь хоёр болгон хубаадаг гээшэ. «Сибирь хүйтэн орон байhан тула ажаhуудалда таарадаггүй, гүрэн энэ хизаарые юрэ сүлэлгын газар болгон хэрэглэдэг байна», — гээд зуу шахуу жэлэй саана ородой түүхэшэн В. Априевич бэшэhэн байдаг.

hүүлэй үедэ хизаар үндэhөөрөө хубилгагданхай. «Енисей шадарай Сибирь промышленна үйлэдбэриин хэмжээнэй талаар Зүүн Сибирь дотор түрүү hуури эзэлнэ. Жэл ерэхэ бүри энэ районой үүргэ ороноймнай арадай ажахыда улам ехээр дээшэлнэ, саашадаашье дээшэлхэ байна» гээд совет экономистнууд Б. Лиханов, В. Петухов гэгшэд мүнөө бэшэнэ.

Хоёр үе саг, хоёр ондоо сэгнэлтэ. Ямар ушар дээрэhээ имнэ ондо ондоо сэгнэлтэнүүд үгтэнэ гээшэб?

ГЕОЛОГИЧЕСКА КАРТЫН ХУБИЛАЛТАНУУД

ЭНЭ ЗУУН жэлэй эхиндэ хэблэгдэhэн «России Азидахи хубиин ашагта малтамалнууд» гэhэн карта дээрэ харахада, Сибириин заха хизааргүй үргэн тала дайдада ашагта малтамалай ойройдоо 227 уурхай тэмдэглэгдэhэн байдаг. Мүнөө гансахан Красноярска хизаарта дүрбэ мянгаhaa дээшэ тиимэ уурхай нээгдэнхэй. Енисей шадарай Сибирьтэ СССР-эй бүхы нүүрhэнэй гурбанай нэгэ хубиhаа дээшэнь, түмэрэй, зэдэй, нефелинүүдэй тон ехэ баялиг «хадагалаатай»...

Хүсэ ехэтэ ГЭС-үүдэй баригдаhанhaa, транссибириин түмэр замай гол магистральhaa шахта, завод болон руднигууд хүрэтэр hалаа харгын баригдаhан сагhaa хойшо Сибириин индустриальна хүгжэлтэ эхилээ гэжэ тоолгогдодог гээшэ. Гэбэшье ороноймнай зүүн районуудта промышленность хүгжөөлгэ үшөө 1920 ондо баталан абтаhан электрижүүлгын үндэhэ hуури дээрэ арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түрүүшын түсэб (ГОЭЛРО) соо хараалагдаhан байна. «Болбосоруулгын, шанаржуулгын промышленностиие түүхэй эд ба түлишэдэнь арга соонь дүтэлүүлхэ зорилгоор орон доторнай туйлагдаха промышленна хүгжэлтэ географиин талаар баhал хубилгагдаха юм» гээд тэрэ түсэб соо хэлэгдэhэн.

1928 онhoo 1940 он болотор Красноярска хизаарта 600-haa дээшэ предприяти баригдаhан байха юм. Индустриин шэнэ hалбари — ашагта малтамалай, химическэ, модо болбосоруулгын, хүнгэн машина бүтээлгын промышленность байгуулагданхай. hүүлэй гушан жэлэй туршада эдэ hалбаринууд бүри ехээр хүгжөөгдэhэн байна. Эхэ ороноймнай ниитэ хүгжэлтэтэй сасуулхада Енисей шадарай Сибириин экономическа ургалта гурба дахин түргэн болоно.

СИБИРИИН БАЯЛИГУУДЫЕ ЭРХИМ МАШИНААР АШАГЛАХА

Сибириин байгаалиин баялиг ашаглаха гээшэ тиимэ бэлэхэн хэрэг бэшэ байhан. Юуб гэхэдэ, энэ ехэ дайдын уларил шэмэрүүн хүйтэн, харгы зам хомор, хүн зоной тоо үсөөн. Дэлхэйн экономикодо горитойхон туhа нэмэри оруулжа шадаха Сибириин дундаршагүй ехэ баялиг тухай үшөө 1920 ондо В. И. Ленин хэлэхэ зуураа, тэдэ баялигуудыень ашаглахын тула «эрхим машинанууд» хэрэгтэй гэжэ онсо тэмдэглэhэн байна. Энэ хэрэг туйлагдаад байхадаа бүхы дэлхэйн техникэ шэнэдхэн hайжаруулгада туhалха. Сибириин хизаарые электрын элшэ хүсөөр хангаагүйдөө «эрхим hайн машинануудтай» болохын аргагүй гэжэ Ленин зүб ойлгодог байhан. Тэрэл 1920 ондо ГОЭЛРО-гой түсэбэй проект асаржа харуулхадань, Ильич «Сибирьтэ гансахан баруун хубинь анхаралда абтана» гэhэн мэдүүлэлые зүбшөөнгүйгөөр «Сибирьтэ» гэhэн үгын хойно «мүнөө дээрээ» гээд заhабари оруулhан бэлэй. Тэрэ үедэ үнэхөөрөө совет гүрэмнай «эрхим hайн машинануудые» бүтээхэ, электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилхын тула Енисей мэтын асари ехэ, мүрэниие хааха, Канско-Ачинска нүүрhэнэй хэбтэшые ашаглаха аргагүй байhан.

Хойто мүльhэтэ далайгаар тамаралга эмхидхэжэ, Енисей мүрэнэй адагта Игарка гэжэ порт, огто гэдэдэггүй газарта Норильск город байгуулжа, үнгэтэ металлай ехэ руднигуудые, Енисей мүрэниие хазаарлан, дэлхэй дээрэ эгээл томо Красноярскын ГЭС барилга хадаа түүхэдэ тон богонихон саг соо туйлагдаhан айхабтар ехэ хүгжэлтын зарим хуби мүн. Эдэ бүгэдые барихын тулада үндэhөөрөө шэнэ технологи, барилгын шэнэ материал, шэнэ машина, техникэ хэрэгтэй болоhон гээшэ. Гэбэшье гаргашынь аша тон ехээр харуулагдаа. Жэшээнь, Красноярска ГЭС-эй ашаглалгада сүм үгтэhэнэй ашаар ороноймнай арадай ажахыда зургаа миллион киловатт электрын элшэ хүсэн үгтэдэг болоо. Энэ хадаа ГОЭЛРО-гой түсэбөөр хараалагдаhан аяар гушан электростанциин хүсые дүрбэ шахуу дахин ахина. Энэ гидроэлектростанциин аша үрэ айхабтар ехэ, теплоэлектростанцинуудай үйлэдбэрилhэн 22 миллиард киловатт-час алмана гэхэ гү, али жэл соо 7 миллионhoo дээшэ тонно түлишэ, электростанциин үйлэдбэридэ ба нүүрhэ малталга дээрэ ажаллаха табан мянган хүнэй хүсэ алмана. Бүхы орон доторнай үйлэдбэрилэгдэдэг электрын элшэ хүсэнтэй жэшэбэл, Красноярскын ГЭС-эй электроэнергиин өөрын үнэ хори дахин хямда болоно.

ЕРЭЭДҮЙН КОМПЛЕКСНУУД

...В. И. Ленин Сибириин сүлэлгэдэ байха үедөө «Россида капитализмын хүгжэлтэ» гэhэн номоо бэшэhэн гээшэ. Эхэ оронойнгоо ерээдүй тухай бодожо үзэхэ зуураа, Ленин экономикоёо комплекснoop хүгжөөхэ тухай hанамжые үндэhэ hууритай болгоhон. Энэ hанал бодолойнь баhал Сибирьтэ бодото дээрээ үргэн дэлисэтэйгээр бэелүүлэгдэжэ байhаниинь угаа hайшаалтай.

Энэ хизаарай баялигуудые комплекснoop ашаглаhанай ашаар, бүхы орон доторой үйлэдбэритэй жэшэбэл, нүүрhэ малталга — 31 процент, булад хайлуулга — 20, алюмини — 15 процент хямда. Тиихэдэ полярна дүхэригэй саана абтадаг никель ба кобальт орон доторнай эгээл үнэ багатайнь юм.

Енисей шадай Сибириин ерээдүйн хүгжэлтын арга боломжонууд Совет правительствын баталhан Красноярска хизаарай үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые комплекснoop хүгжөөхэ түсэбтэй нягта холбоотой. Энэ программа бэелүүлэгдэжэ байна. Электрын элшэ хүсэ жэл соо үйлэдбэрилгэ 1975 ондо 82 миллиард киловатт-часта хүргэгдэхэ. Юhэдэхи табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд соо Красноярска хизаарта Саянай үйлэдбэриин комплекс байгуулжа эхилхэ тухай хэлэгдэнхэй. Тус комплексын түсэбөөр Саянай ГЭС алюминиин ба вагон бүтээлгын заводууд, булад хайлуулгын, үнгэтэ металлнуудай заводууд электротехническэ хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин предприятинууд баригдаха юм.

Саянай комплекс мүнөө түлэг байгуулагдажа байна. Енисей мүрэн дээрэ Красноярскынхиhaa бүри томо Саянай (6,4 миллион киловатт хүсэтэй) гидроэлектростанци баригдана. Минусинск хотодо байгуулагдаха электротехническэ предприятинуудай шэнэ комплекс аяар 120 заводhoo бүридэжэ, турбогидрогенераторнуудые, кабельна продукци, электрын элшэ хүсэнэй трансформатор ба изоляторнуудые, бусад олон продукци үйлэдбэрилхөөр хараалагдана. Эндэ шэнжэлэлгын лабораторинуудай, институт болон техникумүүдэй шэнэ корпусууд баригдажа, эрдэм шэнжэлгын хүдэлмэри эрхилэгдэхэ, ерээдүйн мэргэжэлтэд бэлдэгдэхэ байна. Энэ зуун жэлэй эсэс багта Енисей шадарай Сибириин карта дээрэ асари ехэ комплекснуудай тоггоогдоод байханьэлитэ болонхой.

Үнгэрhэн зуун жэлэй эсэс багта мэдээжэ географ Элизе Реклю гэгшэ Газарай бэшэлгэ соо Енисейе «түүхэдэ хабаагүй» мүрэнүүдэй тоодо оруулhан байха юм. Мүнөө ерээдүйн түүхэ эндэ бэшэгдэжэ байна. Үнгэрhэн табин жэл соо хизаарай хүн зоной тоо гурба дахин, городто ажаhуугшадай тоо 12 дахин олошороо. Енисей шадарай Сибириин карта дээрэ Норильск, Абакан, Дивногорск, Черногорск гэхэ мэтэ шэнэ городууд бии болоо. Урдань гээгдэнги байhан Красноярск мүнөө Сибириин гурбадахи томо хото болонхой.

Енисейн меридиан ерээдүйн ехэ хүгжэлтын нютаг мүн.

Жан КАЦЕР,
АПН-эй корр.

КОЛХОЗОЙ ШАНГАЙ ЛАУРЕАДУУД

Киргизэй Ленинскэ районой Калининай нэрэмжэтэ колхозой правлени ба партком колхозой шангай лауреат тухай дүрим тогтообо. Хлопогой, ороohо тарянанай, таримал ногооной үндэр баян ургаса хуряахын түлөө социалис мүрысөөндэ илажа гарагшадта имнэ нэрэ олгогдохо байна.

Республикын урда зүгтэхи хлопок ургуулдаг энэ томо ажахыда мүнөө газар ажалай продукт үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхын, лауреадай нэрэ зэргэдэ хүртэхэ эрхын түлөө эршэтэ ажал бурьялна. Коммунист Маматкала Амадалиевай хүтэлбэрилдэг бригада hайн үүсхэл гаргаба. Гектар бүриhөө 48 центнер хлопок хуряажа абаха, үнгэрhэн жэлдэ түсэбөө дүүргэhэншье haa, колхоз соогоо эгээл бага ургаса хуряаhан Асылбек Наймановай бригадада ажалайнгаа түрүү дүй дүршэл дамжуулан, үгэхэ гэжэ шиидэбэ. Гектар бүриhөө 35 центнер ургаса хуряан абахадань, энэ коллективтэ түрүүшүүл туhалха гэжэ шиидэбэ.

Калининай нэрэмжэтэ колхозой хлопок ургуулагшад дүрбэ мянган тонно hайн шанартай хлопок гүрэндэ худалдаха, гектар бүриhөө даабариhaa таба-найман центнерээр дээгүүр ургаса хуряаха уялга абанхай.

— Хараалhанаа бэелүүлхэдэмнай түрүүшүүлэй дүй дүршэл, оньhон арга үргэнөөр хэрэглэлгэ, мүрысөөдэ эрхимлэгшэдые шэнэ ёhoop урмашуулга бидэнэртэ туhалха байна, — гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Ю. Момбеков хэлэнэ.

(ТАСС-ай корр.).

Фрунзе.

Түсэбтэ зургаадахи табан жэлэй гурбадахи жэлэй арадай ажахын түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн Болгарида мүнөө үргэнөөр дэлгэрнэ. Залуушуулай Димитровско Коммунис холбооной гэшүүд урдынхидаал адли тус мүрысөөнэй манлайда жагсанхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комсомолка Витка Станова — Софиин химико-фармацевтическа заводой эрхим хүдэлмэрилэгшэ. Энэ заводые «ажамидаралай завод» гэжэ эндэ нэрлэдэг юм. Хамта хүдэлдэг басагадтайгаа хамта Витка үдэрэйнгөө нормые үлүүлэн дүүргэдэг заншалтай.

БТА—ТАСС-ай фото.

РИНГ ДЭЭРЭ — ЗАЛУУШУУЛ

Боксоор республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн «Труд» бүлгэмэй спортын ордондо үнгэргэгдэжэ дүүрэбэ. Мүрысөөндэ республикын спортын бүлгэмүүдэй 8 командын 109, эдир боксёрнууд хабаадалсажа гараба.

Хэдэн үдэрэй туршада үргэлжэлһэн нааданай дүн хаража үзэхэдэ, эндэ урдандаа боксын һайн техникэ харуулдагаараа республика соогоо мэдээжэ болоһон СССР-эй спортын мастернуудай хүмүүжүүлһэн спортсменүүд эрхим амжалта туйлажа, үетэнэйнгөө дундаһаа республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө гэжэ тэмдэглэхэ дуран хүрэнэ. 51 килограммай шэгнүүртэй сооһоо СССР-эй спортын мастер Дулзен Бабудоржиевай хүмүүжүүлһэн Баян Гунтыпов боксын гоё һайхан техникэ харуулжа, үетэн нүхэдэйнгөө дундаһаа шалгаржа, республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Боксдо дуратайшуул Бадма Жигмитовэй һайханаар наададагые һанана ёһотой. Энэ мүрысөөндэ тэрэнэй һургажа асарһан залуу боксернууд «Урожай» командада олохон очконуудые асараа бшуу.

Залуу боксернуудай дунда республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн нааданда боксын һайн техникэтэй эдиршүүл олон байба. Жэшээнь. Загарайн аймагай Горхоной дунда һургуулиин 10-дахи классай һурагша Сивец гэгшые бэрхэ боксёр гэжэ хэншье мэдээ, дуулаагүй байгаа бшуу. Тэрэ хүндэ шэгнүүртэн сооһоо эгээл эрхим гэжэ тоологдожо, чемпионой нэрэ зэргэдэ түрүүшынхеэ хүртэбэ. Сивец хүдөө ажахын институтда һуралсажа, инженер мэргэжэлтэй болохо хүсэлэнтэй.

Залуушуулай энэ мүрысөөндэ «Урожай» бүлгэмэй Намжилон, Гунтыпов, Неверов, Базарсадаев, Сивец, «Буревестнигэй» Кондаков, «Спартагай» Цыбикжапов, Федоров. Сускин, «Труд» бүлгэмэй Самбинов, Дашиев, гэгшэд чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна.

Команданууд хоорондын дүн гаргахада, «Урожай» бүлгэмэй команда түрүү һуури эзэлбэ. «Труд», «Спартак» бүлгэмүүдэй команданууд удаадахи хоёр һуури эзэлһэн. Мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн боксернуудһаа республикын суглуулагдамал команда бүридхэгдэбэ. Эдэнэр һаяар Алас-Дурна зүгэй зонодо түрүү һуури эзэлхэ мүрысөөндэ хабаадалсаха болоно.

Б. БАЗАРОВ.

БАСКЕТБОЛИСТНУУДАЙ НААДАН ЭХИЛЭЭ

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр «Труд» бүлгэмэй спортын ордондо баскетболоор республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн эхилбэ. Мүрысөөндэ «Труд», «Буревестник», «Спартак» бүлгэмүүдэй, ЛВРЗ-гэй, «Забайкалец» гэжэ спортын клубуудай спортсменүүд хабаадалсана. Баскетболой федерациин шиидхэбэри гаргаһанай ёһоор, мүрысөөндэ эрэшүүл, эхэнэрнүүд, хүбүүд, басагадай команданууд түрүү һуури эзэлхын түлөө наадаха болоно. Мүнөөдэө эрэшүүл, эхэнэрнүүдэй команданууд наадажа эхилэнхэй.

Нааданай түрүүшын үдэр «Забайкалец», ЛВРЗ-гэй спортын клубуудай эхэнэрнүүдэй дунда һонирхолтой мүрысөөн болобо. Эндэ «Забайкалец» клубай спортсменкэнүүд нүгөөдүүлээ 79:34 гэһэн тоотойгоор шүүжэ гараба. Харин удаадахи ээлжээндэ наадаһан дурсагдагша клубуудай эрэшүүлэй командануудай гарахадань, ЛВРЗ-гэй спортсменүүд абаһаар нюдэ нюургүй гэхээр добтолжо оробо. Тиин нааданай тэн багаар эдэнэр 18:9 гэһэн тоотойгоор шүүжэ ябаба. Нааданай хоёрдохи хахадай эхилхэдэ, «Забайкалец» клубай спортсменүүд хамгаалга добтолгоёо һайжаруулжа, уулзалгаяа 66:62 тоотойгоор дүүргэб. Эсэстэнь ЛВРЗ-гэй команда шүүһэн байгаа. Тус командын гэшүүн Владимир Коломеец гэгшэ шадамар бэрхээр наадажа, командадаа 36 очко асарһан байна. Мүн «Забайкалец» клубай үнинэй баскетболист Владимир Савицкий шалгараа.

82:61. Нимэ тоотойгоор «Буревестнигэй» эхэнэрнүүдэй команда «Труд» бүлгэмэйхидые шүүжэ гараа. Эндэ «Труд» бүлгэмэй үнинэй гэшүүн Сталина Багаева солбон бэрхээр наадажа, 29 очко командадаа асарһан байгаа. Тиихэдэ «Буревестнигэй» залуушуул — Нина Родионова, Зинаида Дружинина, Лариса Преловская гэгшэд бусадһаа эрхим һайнаар добтолһон байна.

Эрэшүүлэй дундаһаа үнгэрэгшэ жэлдэ чемпион болоһон «Труд» бүлгэмэй команда нааданай түрүүшын үдэр «Буревестник» командада 70:78 гэһэн тоотойгоор шүүгдэхэ баатай болоо. Эндэ баскетболистнууд Илья Серкин («Труд»). «Буревестнигэй» Владимир Двоеглазов, Игорь Булыгин гэгшэд эрхимээр наадажа гараһан байна.

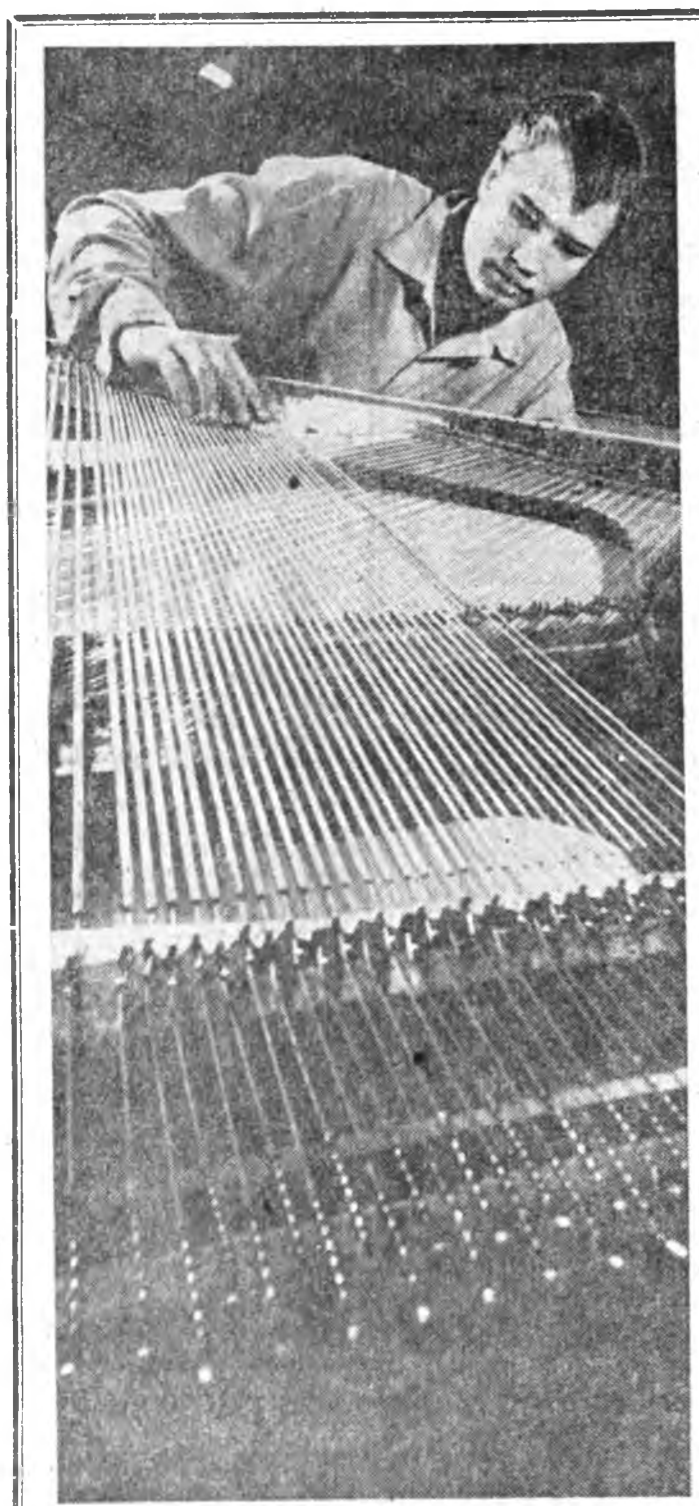
Н. ИВАНОВ.

Эдэнэр чемпионууд болоо

Хүндэ атлетикээр республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ ЛВРЗ-гэй спортын клубай штангистнууд бултанһаа эрхим дүн харуулба. Тиин Александр Топоров, Геннадий Кириков, Борис Медовиков, Виктор Кащеев гэгшэд республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. Мүн «Урожай» бүлгэмэй гэшүүд Валерий Бадмаев Анатолий Протасов хоёр чемпионой лентэ мүр дээгүүрээ зүүһэн.

Мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн спортсменүүдһээ республикын суглуулагдамал команда бүридхэгдэбэ. Эдэнэр һаяар Алас-Дурна зүгэй зоныг түрүү һуури эзэлхэ мүрысөөндэ хабаадалсаха юм.

В. БАДМАЕВ.

Хүгжэмэй инструментнүүдэй Саратовай фабрикын бүтээн гаргадаг «Волжанка» гэжэ багахан пианино хүгжэмшэдэй дунда суутай болонхой. Предприятиин хүдэлмэрилэгшэд бүтээн гаргагдаһан продукцинингаа шанарай, гоё һайханай түлөө анхаралаа хандуулдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: пианино хабсаргагша Владимир Юрин.

ТАСС-ай фотохронико.

ХОККЕИСТНҮҮД, САНАШАДАЙ МҮРЫСӨӨН

Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан мүрысөөн техническэ мэргэжэл шудалдаг училищинуудай спортсменүүдэй дунда үнгэргэгдэбэ. Эдэнэр бүмбэгэтэй хоккейгээр наадаһан байгаа. «Ажалай резервын» 13 командануудай спортсменүүд эндэ, хоёр бүлэг боложо хубаараад наадаһан юм. Нэгэдэхи бүлэгэй хоккеистнүүд — Гусиноозёрскын 3-дахи ГПТУ-гай, Улаан-Үдын нэгэдэхи ГПТУ-гай һурагшадай команданууд түгэсхэлэй нааданда хүрэжэ ерэһэн байба. Эндэ хотын һурагшад үетэноо 3:2 гэһэн тоотойгоор шүүжэ гараба. Хоёрдохи бүлэгһөө хоёрдохи ГПТУ-гай спортсменүүд түрүү һуури эзэлһэн байна.

Мүн «Ажалай резервын» 19 командын санашад урилдаһан байгаа. Хоёрдохи ГПТУ-гай команда бүхы зайнуудта эрхимлэжэ, түрүү һуури эзэлээ. Өөр хоорондын дунда 5,10 километрэй зайда үнгэргэгдэһэн урилдаанда хоёрдохи ГПТУ-гай һурагша Балуев хоёр зайда эрхимлэжэ, республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. Басагадай дундаһаа долоодохи ГПТУ-гай Морокова эрхимлэбэ.

Хүдөөгэй санашад сооһоо Хяагтын спортсменүүд бүхы зайнуудта һайн саг харуулжа гараба.

Б. МИРОМАНОВ.

ДҮРЭ БУЛЯАЛДАГШАДАЙ АМЖАЛТА

☆ Дагестанай АССР-эй ниислэл — Махачкала хотодо «Урожай» бүлгэмэй Центральна соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн дүрэ буляалдалгаар боложо дүүрэбэ. Хэдэн үдэрэй туршада үргэлжэлһэн мүрысөөндэ Россиин Федерациин область, хизаар, автономито республиканuудай 24 команда хабаадалсаһан байна. Манай республикын нэрэ солые Түнхэнэй, Ивалгын залуушуул хамгаалһан байгаа. Тиин Ивалгын гидротехникумэй нэгэдэхи курсын һурагша Сергей Арданов зураан илалта туйлажа, гурбадахи һуури эзэлээ. Мүн Түнхэнэй дунда һургуулиин һурагшад Ангархаев, Дамшаев гэгшэд зургаадахи һуурида гараһан. Тиигэжэ манай республикын эдиршүүлэй команда 8-дахи һуури эзэлһэн байба.

☆ «Буревестник бүлгэмэй залуушуул Гродно хотодо сугларжа, Бүхэсоюзна мүрысөө үнгэргэһэн байгаа. Эндэ Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай зургаан бүхэнүүд хабаадалсаһан юм.

Дүрэ буляалдалгаар спортын мастер болоһон Валерий Ивановой хүмүүжүүлһэн бүхэшүүлэй дундаһаа Олег Алексеев, Баир Цыренгармаев гэгшэд һайн амжалтатай. Жэшээнь, нэгэдэхи курсын һурагша, спортын мастерта кандидат Олег Алексеев 82 килограммай шэгнүүртэн сооһоо бултаниие хаяжа гарахадаа, түрүү һуури эзэлбэ. Тиихэдэ Цыренгармаев гурбадахи һуурида гараһан.

Б. ВАЛЕРИАНОВ.

Эреэн гүрөөһэ эмээллэгшэдэй хүндэ хүшэр харгы зам Уссуриин буртаг шэрэнгитэ тайга соогуур олон юм. Ангуудые амидыгаар барижа, олоной дунда суурхаһан Аверьян Черепанов, аха дүүнэр Георгий, Владимир, Петр Кругловтон һаяхан ехэ урагшатай агнуури хэбэ. Сихотэ-Алиниин бүглуу шэдхэтэй хүндынүүдтэ тэдэнэр гурбан эреэн гүрөөһэ бариһан байна. Тэдэнэй нэгэниинь алаар 140 килограмм шэгнүүртэй байшоо. Эреэн гүрөөһэд — Алас-Дурнын сй тайгын баялиг мүн. Эдэ гүрэнэй хиналта, харууһан доро байдаг. Эреэн гүрөөһэдые амидыгаар тусхай зүбшөөлөөр баридаг юм. Хоморой шухаг ангуудые сахин хамгаалха хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэһэнэй ашаар һүүлэй жэлнүүдтэ эреэн гүрөөһэдэй тоо гурба дахинаар олошороо. Алас-Дурна зүгэй зоологическа камбинадай бригаданууд эреэн гүрөөһэ баридаг. Уссуриин эреэн гүрөөһэд Советскэ Союзай, мүн ГДР-эй, Японой, Голландиин зоопаркнуудта байлгагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эреэн гүрөөһэ эмээллэгшэд — аха дүүнэр Кругловтон. Зүүн гарһаа — Георгий, Пётр, Владимир эмээллэһэн эреэн гүрөөһэнтэйгөө.

ТАСС-ай фотохронико.

ПАРИЖ

ФРАНЦИДАХИ ҺУНГАЛТЫН ДҮНГҮҮД

ТАСС

Национальна суглаанда 490-һээ 483 округто үнгэргэгдэһэн һунгалтын дүнгүүдые Франциин Дотоодын хэрэгүүдэй министерство соносхоо. Һунгуулиин 2 округто — Танти ба Реюньондо — һунгалта үнгэргэгдөөгүй, бусад табан округто үнгэргэгдэһэн һунгалтын дүнгүүд үшөө элирээдүй.

Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын баримтануудай ёһоор, правительственна олонхиин партинууд Национальна суглаанда 256 һуури абаа. Тэдэнэй дунда «Республикаяа хамгаалха демокрадуудай холбоон» (ЮДР) — 181, республиканецууд — 54.. «Демократиин ба дэбжэлтын түб» гэдэг парти Национальна суглаанда 21 һуури абаһан байна. Гадна, министерствын мэдүүлһэнэй ёһоор, правительственна олонхиие дэмжэдэг аад, тэрээндэ ородоггүй бүлэглэлнүүд 15 һуури абаа.

Зүүнэй үзэлтэй хүсэнүүд Национальна суглаанай шэнэ бүридэлдэ 176 түлөөлэгшэтэй байха. Тодорхойлон хэлэхэдэ, Национальна суглаанда Коммунис парти — 73, социалис парти — 89, зүүнэй үзэлтэй радикалнууд 11 һуури абаһан байна.

28 депутат «реформаторнуудые» засагай дээдын зургаанда түлөөлхэ юм.

Эдэ баримтануудһаа харахада, Национальна суглаанай урдын бүридэлдэ орходоо, правительственна олонхиин бүхы партинууд һураггүй үсөөн һуури абаа. 100 шахуу һуурияа алдаһан «Республикаяа хамгаалха демокрадуудай холбоон» ехээр урагшагүйдөө.

Хамтын программаар тэмсэдэг зүүнэй үзэлтэй гурбан партиин холбоон энэ һунгалтын үедэ ехэ амжалта туйлаа. Францидахи һунгалта үнгэргэхэ хуулиин үнэн зүб бэшэшье һаань, Коммунис парти парламентда түлөөлэгшэдөө 2-һоо үлүү дахин олошоруулһан байна. Энээнэй урда тээ 34 байһан һаа, харин мүнөө 73 депутадтай болоо.

ПАРИЖ

ФРАНЦИИН КОММУНИС ПАРТИИН АМЖАЛТА

ТАСС

Үнгэрһэн һунгалтын үедэ Франциин Коммунис парти ехэ амжалта туйлаа гээд Франциин Коммунис партиин Генеральна секретарь Жорж Марше тэмдэглээ. Францидахи һунгалта үнгэргэхэ хуулиин үнэн зүб бэшэ байлгаһаа шалтагаалан, ФКП үшөө ехэ амжалта туйлаха байһан аад, урагшагүйдэбэ. Компартиһаа хэдэн зуугаад дуу олые абабашье, «Республикаяа хамгаалха демокрадуудай холбоон» ФКП-һээ 2,5 дахин олон депутадай һуури абаһан байна гэжэ тэрэ хэлээ.

Юрэнхыдөө зүүнэй үзэлтэй хүсэнүүд Национальна суглаанда урдынхиһаа һураггүй олон түлөөлэгшэдтэй болоо гээд ФКП-гэй Генеральна секретарь тэмдэглэбэ.

Хойшодоо Франциин демокрадуудай тэмсэл шэнэ оршом соо үргэлжэлхэ байна. Юундэб гэхэдэ, зүүнэй үзэлтэй хүсэнүүд бата, хүсэн түгэс үндэһэ һууритай болоо: 11 миллион шахуу француз тэдэниие дэмжэжэ байһанаа мэдүүлээ гээд Ж. Марше хэлэбэ.

ХАНОЙ

Буруушаалтын ното

ТАСС

Плендэ абтаһан сэрэгшэдээ дамжуулан абалсаха газар гэжэ тусхайтаар тодорхойлогдоһон Дыкфо, Тамки шадар Сайгон армиин сэрэгэй харата ябуулгануудые хэһыень буруушаажа байһанаа дүрбэн талын сэрэгэй хамтын комиссида ородог Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын делегациин толгойлогшо генерал-лейтенант Чан Ван Ча американ ба сайгон талануудта мэдүүлбэ. Һүүлэй үдэрнүүдтэ Модык-Бато районуудые холбоһон харгын участогуудые сайгон артиллери нэгэнтэ бэшэ буудаһан байгаа, мартын 10-да тус райондо үнгэргэгдэһэн сэрэгэй ябуулгануудта сайгон армиин ябаган сэрэгшэдэй подразделенинүүд хабаадаа гээд ното соо заагдана.

Сайгон талын нимэ хархис ябуулгануудһаа уламжалан, мартын 11-дэ плендэ ороһон сэрэгшэдые дамжуулан үгэлгээ Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительство болюулхые шиидээд, плендэ ороһон сэрэгшэдэй хэрэгүүдые эрхилхэ комиссиин онсо заседани зарлахые дурадхаа гээд генерал Чан Ван Ча мэдээсээ.

ХАНОЙ

ТҮРМЭДЭ ХААГДАГШАДЫЕ СҮЛӨӨЛХЭ

ТАСС

Вьетнамай асуудал[...] Париждахи хэлсээнэй [...] талагдаһанһаа хойшо сайг[...] захиргаан граждан нэгэш[...] хүниие Революционно с[...] зуурын правительства[...] дамжуулан үгөөгүй гэд Х[...] нойн «Нян зан» газетэ [...] шэнэ. Политическэ үзэл [...] долойнгоо түлөө тамалаг[...] һан 45 мянган хүн, сү[...] лүүлэнгүй, мүрдэлгэ хүүл[...] гүй түрмэдэ хаагдаһан 1[...] мянга тухай хүн Урда Вь[...] намда тамалагдан зобоо[...] жо байнхай гээд газетэ [...] дэглэнэ. Сэрэгэй алба ха[...] шад ба граждан хүнүүд[...] түрмэһөө сүлөөлхэ эрил[...] тэйгээр Урда Вьетнам[...] Республикын Революц[...] саг зуурын правительст[...] сайгон захиргаанда ха[...] хандаашье һаань. оройд[...] 5 мянган хүнэй список са[...] гон захиргаан дамжуу[...] үгэһэн байна. Парижда[...] хэлсээнэй ёһоор, Урда Вь[...] намда плендэ абтаһан сэ[...] гэй алба хаагшадые, гра[...] дан зониие дамжуулан [...] хэ тухай асуудал эбэй ёһ[...] шиидхэгдэхэ зэргэтэй. [...] бэшье Париждахи хэлсээ[...] эдэ ёһо дүримүүдые сайг[...] захиргаан тооногүй. Пл[...] абтаһан хүнүүдые удаан [...] соо тамалан зобоохо, пат[...] одуудые нюусаар үгы [...] гэһэн, хуули буса ябуу[...] нуудые гаргана. Сайгон [...] мэнүүдтэ тамалагдажа [...] шад — политическэ үзэ[...] долойнгоо түлөө хаагда[...] үхэлэй аюулда ороод [...] гэжэ газетэ онсо анхара[...] хандуулна.

ПАРИЖ

«ЮМАНИТЕ» ҺУНГАЛ[...] ТУХАЙ БЭШЭНЭ

ТА[СС]

Францида үнгэргэгдэ[...] парламентын һунгал[...] дүнгүүд тухай, зүүнэй үз[...] тэй хүсэнүүдэй холбоо[...] амжалта тухай матер[...] нуудые «Юманите» газ[...] тунхаглаба. Национал[...] суглаанай депутадаар түр[...] шынхеэ һунгагдаһан Ф[...] гэй Генеральна секрет[...] Жорж Маршегэй мэдү[...] түрүүшын хуудаһанда [...] лилогдоо. «Түрүүшын т[...] зүүнэй үзэлтэй хүсэн[...] холбооной туйлаһан ам[...] та хоёрдохи турта батад[...] даа. Коммунистнүүд с[...] листнууд, зүүнэй үз[...] радикалнууд олон [...] шэнэ һуури абаһан б[...]

ДЖАКАРТА

Конгрессэй сесси

ТА[СС]

Арадай зүбшэлэлгын ко[...] рессэй сесси Индонез[...] ниислэл хотодо нээгдэб[...]

Сесси гүрэнэй бэелүү[...] политикын гол хараа ш[...] баталха, Индонезиин пре[...] дент ба вице-президен[...] һунгаха байна.

Мүнөө байһан презид[...] генерал Сухарто гүрэн[...] толгойлогшын тушаалда [...] ганса кандидат юм. Хам[...] ку Бувоноһоо Су[...] Джокьякартын кандида[...] вице-президентын туша[...] дэбжүүлэгдээ.

ДАККА

М. РАХМАН — БҮЛЭГЛЭЛ[...] ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭ

ТА[СС]

Арадай лигэ гэдэг хү[...] бэрилхы партиин парла[...] ска бүлэглэлэй зас[...] мартын 12-то эндэ бо[...] Энээн дээрэ шейх М[...] бур Рахман Национа[...] ассамблейдэхи бүлэг[...] хүтэлбэрилэгшөөр һ[...] даа. Бангладешэй Ар[...] Республикын конститу[...] үндэһөөр. Муджибур [...] ман премьер-министр [...] жо. правительство бү[...] хыень тэрээндэ даалга[...]

Ойрын 3—4 үдэрэй [...] ша соо правительст[...] гаригаа үгэхэ юм гэжэ [...] дай лигын генеральна [...] ретарь Зиллур Рахман, [...] налистнуудтай хөөрэл[...] дөө, мэдүүлбэ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

БУДАПЕШТ

Депутадта кандидадуудые дэбжүүлнэ

ТАСС

Венгриин Арадай Республикын нютагай Соведүүдэй депутадта кандидадуудые дэбжүүлхэ һ[...]шадай суглаанууд ороной предприятинуудта, кооперативуудта, эмхи зургаануудта эхилбэ. Коммунистнуудай эдэбхитэй хабаадалсалгаар Эсэгэ ороной арадай фронтын эмхинүүд суглаануудые үнгэргэнэ.

Һунгалта апрелиин 15-да болохо юм.

БУЭНОС-АЙРЕС

АРГЕНТИНЭДЭ ҺУНГАЛТА БОЛОБО

ТАСС

Бүгэдэ ниитын һунгалта Аргентинэдэ үнгэргэгдэжэ, 14 миллион һунгагшад, президентые, вице-президентые, мүн хэдэн жэлэй урда тээ тараагдаһан национальна конгрессэй гэшүүдые һунгаһан байна.

Һүүлэй мэдээсэлнүүдэй ёһоор, президентын һунгалтын үндэ дуугаа үгэгшэдэй 80 процентые тоолон гаргаһанай һүүлээр «Сүлөөрэлгын Хустисиалистска фронт» гэдэг нэгэдэлһээ ороной президентын тушаалда кандидат Фктор Кампора түрүүлжэ ябана. Тэрэ һунгагшадай 43,8 процент дуу абаа. Арадай граждан радикальна холбоон гэдэг партиһаа кандидат Рикардо Бальбин хоёрдохи һуурида гараа (22,5 процент дуу абаһан байна). «Арадай революционно холбоон» гэжэ партиһаа дэбжүүлэгдэһэн кандидат Оскара Аленде һунгагшадай 9,2 процентһээ дэмжэлгэ абаба.

ДАККА

Муджибур Рахманай интервью

ТАСС

Сүлөөтэ байдалайнгаа түлөө манай арадай ба правительствын хэһэн тэмсэлдэ Советскэ Союзай үзүүлһэн туһаламжа, дэмжэлгые Бангладешэй 75 миллион зон баяр баясхалантайгаар һанажа ябадаг юм гээд Бангладешэй Арадай Республикын премьер-министр Муджибур Рахман, ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, мэдүүлбэ.

Национальна ассамблейдэ һаяхан үнгэргэгдэһэн бүгэдэ ниитын һунгалтын үедэ Арадай лигэ гэдэг хүтэлбэрилхы парти ехэ илалта туйлаа гээд премьер-министр тэмдэглээ. Энэнь Бангладешэй арадай амгалан тайбанаар ажаһууха, үргэн ниитэ арадай аша туһа харадаг общество байгуулха хүсэлэнтэй байһыень гэршэлбэ.

Гол шухала олон асуудалнуудые шиидхэхэ ёһотой байнабди гээд. премьер-министр хөөрөөгөө үргэлжэлүүлээ. Эдеэ хоолой зүйлнүүдээр, хубсаһа хунараар, ажал хүдэлмэреэр оронойнгоо улад зониие хангаха, эрдэм һургуули хэхэ арга олгохо шухала.

Арадай правительствын дэмжэлгээр оромнай ехэ амжалтануудые туйлаа гээд Муджибур Рахман хэлэбэ.

Һунгалтын урда тээ хүтэлбэрилхы партиин үгэһэн найдуулгануудые дүүргэхын, социально-экономическа ехэ хубилалтануудые үнгэргэхын тула республикын правительство оролдохо зэргэтэй.

Советскэ Союзай ба Бангладешэй хоорондохи хани барисаан улам хүгжэжэ, хоёр гүрэнэй арадуудай аша туһада балбаран мандаха ёһотой гээд найдажа байһанаа Муджибур Рахман мэдүүлээ.

ХАНОЙ

Фукуогтохи түрмэдэ һуугшадай мэдүүлгэ

ТАСС

Урда Вьетнамһаа абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, дүрбэн талын сэрэгэй хамтын комиссида ородог ДРВ-гэй ба РЮВ-эй ВРП-гэй делегацинууд хиналта хэхэ уласхоорондын комиссиин бүлэг гэшүүдтэй хамта мартын 9-дэ Урда Вьетнамдахи Фукуок арал дээрэхи түрмэдэ һуугшадтай уулзаба.

Хоёр делегациин үни удаан саг соо эрилтэ хэһэнэй һүүлээр хүнүүдэй хаана түрмэдэ хаагдажа байһыень орожо харахые американ ба сайгон танануул ДРВ-гэй, РЮВ-гэй, ВРП-гэй түлөөлэгшэдтэ зүбшөөгөө.

Урда тээнь хэгдэһэн хэлсээнэй ёһоор, 30—50 хүнтэй уулзуулха гэһэн аад. делегацинуудай гэшүүдые 25 хүнтэй уулзуулаа.

Париждахи хэлсээнэй текстэй Фукуок арал дээрэ тамалагдажа байгшадые сайгон захиргаан танилсуулаагүй, лагериин начальнигай захиралтаар түрмэдэ һуугшадые хайра гангүйгөөр сохидог юм гэжэ энэ уулзалгын үедэ 25 хүн бултадаа ДРВ-гэй, РЮВ-эй ВРП-гэй түлөөлэгшэдтэ мэдүүлээ.

НЬЮ-ЙОРК

БОМБОДОЛГОНУУД ҮРГЭЛЖЭЛЬӨӨР

ТАСС

Мартын 11-дэ Камбоджын сүлөөлэгдэһэн районуудые американ авиаци, тэдэнэй дунда стратегическэ «В-52» түхэлэй бомбардировщигууд зэрлиг бүдүүлигээр бомбодоо гээд США-гай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командованиин түлөөлэгшэ Гонолулуһаа мэдээсэнэ.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕ[...]

Манай адрес, телеф[...]

г. Улан-Удэ, ул[...] на 35. Телефоны: ре[...]ра — 54-54, приём[...] 54-93, зам. редактор[...] — 68-08, зам. редакто[...] 62-62, отв. секрета[...] 50-52, секретар[...] — 66-76, отделы: [...]тийной жизни — 6[...] сельского хозяйства — 6[...] 63-86, пропаганды в [...] цин — 56-23, промыш[...] сти в строительства — [...] советского строительст[...] быта — 69-58, культ[...] школ — 60-21, писем [...] селькоров — 67-81, [...] мацин — 34-05, общ[...] ная приёмная — 56-[...] шинное бюро — 57-[...] толаборатория — 33-[...]

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Байгаалиияа хамгаалая» — түрүү бэшэг. «Хабар ерээ» — суглуулбари. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Парторгын ажал хэрэгүүд» — Т. Малевскиин статья. Түрэл оронгомнай. Хэблэлэй шэнжэлэл.

Гурбадахи хуудаһанда. «Булташай хабаадаха хэрэг» — Л. Мартыновагай статья. АПН-эй материалнууд. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. С. Бутыринагай, А. Истоминой фоторепортаж. Спорт. Нютаг нютагай һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

14.35 — һүүлэй һонин. 14.45 — «Искатели» гэһэн һурагшадта зорюулагдаһан телевизионно клуб. 15.15 — «Уласхоорондын панорама. 15.45 — В. Рогов. «Золото, золото — сердце народное». Н. А. Некрасовай зохёолоор литературно-хүгжэмтэ композици. 18.20 — Залуушуулда зорюулагдаһан дамжуулга. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — Үнгэтэ телевидени. Фигурна һолжоролгоор дэлхэйн эрхим спортсменүүдэй удэшэлгын программа. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Түбэй стадион дээрэһээ дамжуулагдаха. 22.30 «Уласхоорондын панорама».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна:

19.00 — «Голосеевский лес» — телевизионно фильм-зүжэг.

САГАЙ УЛАРИЛ

Республикадамнай мүнөөдэр үүлэтэйшэг байха. Байгалай хойто эрьеэр зарим газарнуудаар багаханаар саһан орохо, бусад газарнуудта саһан орохогүй. Хойто аймагуудаар, Байгалай хойто эрьеэр 4—8 градус, бусад газарнуудта 0—4 градус, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 14—16, үдэртөө 0—2 градус хүйтэн болохо гэжэ Улаан-Үдын авиаметстанци мэдээсэнэ.